

Redovisning av uppdrag att lämna förslag om organisationsförändring

Innehåll

1. Bakgrund.....	3
1.1. Tillvägagångssätt.....	3
1.2. Disposition	4
2. Myndigheterna Kulturrådet och Konstnärsnämnden.	5
2.1. Kulturrådet.....	5
2.2. Konstnärsnämnden	12
3. Överlappande verksamheter.....	20
3.1. Liknande verksamheter – men olika målgrupper.....	20
3.2. Överlappning avseende lednings- och stödfunktioner.....	20
3.3. Viss överlappning avseende delar av det internationella arbetet	21
4. Analys och konsekvensbedömning.....	22
4.1. Myndigheternas övergripande bedömning av konsekvenserna	22
4.2. Bedömning av verksamhetsmässiga konsekvenser.....	32
4.3. Bedömning av ekonomiska konsekvenser	36
4.4. Bedömning av personella och organisatoriska konsekvenser.....	40
4.5. Lokalbehov	41
5. Behov av författningsändringar.....	43
6. Referenslista.....	44

1. Bakgrund

Regeringen bedömer att antalet myndigheter bör minska genom att samla uppgifter inom närliggande områden och att såväl en högre effektivitet som bättre kvalitet därmed kan uppnås. Regeringen kommer därför att pröva ett antal sammanslagningar med utgångspunkten att den mindre myndigheten bör inordnas i den större men andra alternativa utformningar kan också övervägas. Inför denna prövning behöver regeringen inhämta underlag från berörda myndigheter.

Statens kulturråd (hädanefter Kulturrådet) och Konstnärsnämnden har fått i uppdrag att lämna förslag på hur Konstnärsnämndens uppgifter kan överföras till och inordnas i Kulturrådet. Myndigheterna får, utöver detta, vid behov även lämna andra förslag som innebär att myndigheternas uppgifter läggs samman. Myndigheterna ska analysera konsekvenserna av de förslag som redovisas. Utgångspunkten för organisationsförändringen ska vara att de uppgifter som myndigheterna har för närvarande ska vara oförändrade, och att genomförandet ska ske så att uppgifterna utförs med bibehållen effektivitet och kvalitet. Organisationsförändringen ska genomföras på ett kostnadseffektivt sätt.

Utgångspunkten ska vidare vara att organisationsförändringen ska träda i kraft senast den 1 januari 2026.

Kulturrådet och Konstnärsnämnden ska:

- beskriva för- och nackdelar med att myndigheternas uppgifter läggs samman, till exempel synergi- och effektivitetsvinster, vilken möjlighet det finns för kvalitetsförbättringar och risker för negativ påverkan på verksamheterna på kort och lång sikt,
- identifiera eventuella överlappande uppgifter i de båda myndigheterna,
- analysera ekonomiska, verksamhetsmässiga och personella konsekvenser på kort respektive lång sikt, särskilt konsekvenserna för kompetensförsörjningen,
- identifiera de författningar som berörs av organisationsförändringen,
- samt i övrigt identifiera vad som är viktigt för regeringen att ta hänsyn till vid prövning av organisationsförändringen, till exempel styrningsfrågor, val av ledningsform och behov av särskilda organ.

Statens kulturråd och Konstnärsnämnden ska senast den 1 mars 2024 lämna en gemensam skriftlig redovisning av uppdraget till Regeringskansliet (Kulturdepartementet).

1.1. Tillvägagångssätt

Kulturrådet och Konstnärsnämnden har i genomförandet av det här uppdraget löpande utbytt information, underlag och synpunkter. Kulturrådet och Konstnärsnämnden har genomfört uppdraget som ett gemensamt projekt med en styrgrupp bestående av Kulturrådets generaldirektör och Konstnärsnämndens direktör. Till styrgruppen har en projektgrupp kopplats bestående av Kulturrådets stabschef och Konstnärsnämndens avdelningschef för verksamhetsstöd. En

konsult, Strategirådet, upphandlades i början december för att genomföra intervjuer med myndigheternas generaldirektör och direktör, ordföranden och vice ordföranden för myndigheternas styrelser, samtliga chefer vid båda myndigheterna, verksamhetsledare vid Konstnärsnämnden och företrädare för de fackliga organisationerna vid myndigheterna.

Konsulterna fick i uppdrag att genom intervjuerna samla in, analysera och sammanställa myndigheternas bedömningar av konsekvenserna av att myndigheternas uppgifter läggs samman i enlighet med strecksatserna i det uppdrag som Kulturrådet och Konstnärsnämnden har fått av regeringen (se avsnitt 1). Det är därmed myndigheternas och inte konsulternas bedömningar som redovisas i rapporten.

Kulturrådet och Konstnärsnämnden har under genomförandet även samrått med Arbetsgivarverket i arbetsgivarpolitiska frågor och har fört en dialog med andra relevanta myndigheter så som Ekonomistyrningsverket, Statskontoret och Konsumentverket som har fått ett motsvarande uppdrag som Kulturrådet och Konstnärsnämnden. Kulturrådet och Konstnärsnämnden har även löpande informerat Regeringskansliet (Kulturdepartementet) om uppdragets genomförande.

1.2. Disposition

Rapporten inleds med ett kapitel som beskriver de två myndigheterna Kulturrådet och Konstnärsnämnden (kapitel 2). Sedan följer ett kapitel (kapitel 3) som beskriver de delar av Kulturrådets och Konstnärsnämndens verksamheter som är överlappande. I kapitlet därefter redogör Kulturrådet och Konstnärsnämnden för sina respektive bedömningar av konsekvenserna, på kort och lång sikt, av ett eventuellt inordnande av Konstnärsnämndens verksamhet i Kulturrådet (kapitel 4). I det avslutande kapitlet (kapitel 5) presenteras de författningar som berörs av organisationsförändringen.

2. Myndigheterna Kulturrådet och Konstnärsnämnden

Myndigheterna Kulturrådet och Konstnärsnämnden är båda resultat av den statliga kulturpolitiken från 1974. Kulturpolitiken som växte fram under denna tid innehöll reformer som presenterades i olika steg 1974, 1975 och 1976, där bildandet av Kulturrådet 1974 och Konstnärsnämnden 1976 var viktiga och grundläggande åtgärder för utvecklingen av kulturen och kulturlivet. I den senaste propositionen inom kulturpolitiken där de kulturpolitiska målen slås fast, "Tid för kultur" (Prop. 2009/10:3), föreslogs ett fördjupat samarbete mellan myndigheterna. Det förslag från Kulturutredningen (SOU 2009:16) om en ny arkitektur för kulturområdet där delar av Kulturrådets uppgifter (Kulturrådet skulle enligt förslaget få delvis nya uppgifter) skulle slås samman med Konstnärsnämndens, Författarfondens, och delar av dåvarande Rikskonserters verksamhet och bilda en ny myndighet fördes inte in som förslag i regeringens proposition (Prop. 2009/10:3).

2.1. Kulturrådet

Kulturrådet har enligt förordning (SFS 2012:515) med instruktion för Statens kulturråd i uppgift att, med utgångspunkt i de nationella kulturpolitiska målen, verka för kulturens utveckling och tillgänglighet genom att fördela och följa upp statliga bidrag och genom andra främjande åtgärder.

Myndigheten ska särskilt verka för konstnärligt och kulturpolitiskt värdefull utveckling inom verksamheter som rör teater, dans, musik och annan scenkonst, litteratur, kulturtidskrifter, läsfrämjande och bibliotek, bild och form samt museer och utställningar, regional kulturverksamhet, samiska folkets och övriga nationella minoriteters kultur samt andra kulturella ändamål.

Uppgifter

Statens kulturråd inrättades 1974 med ett brett uppdrag att främja och utveckla den statliga kulturpolitiken. Kulturrådet har med tiden fått allt fler främjande uppdrag, utöver uppgiften att fördela och följa upp bidrag. Kulturrådet har till exempel i uppgift enligt förordning (SFS 2012:515) med instruktion att verka för ökat internationellt och interkulturellt utbyte och samverkan inom hela kulturområdet samt att integrera ett jämställdhets-, mångfalds- och barn- och ungdomsperspektiv i sin verksamhet. Kulturrådet har även ett sektorsansvar för funktionshinderfrågor och för att främja lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet och könsuttryck. Utöver de uppgifter som listas i Kulturrådets instruktion tillkommer regeringsuppdrag som förmedlas i regleringsbrev eller särskilda regeringsbeslut. Avsnittet nedan inleds med ett uppdrag om konstnärlig frihet som Kulturrådet har fått i regleringsbrev sedan 2022. Därefter redovisas de instruktionsenliga uppgifter som inte har exemplifierats i det här inledande avsnittet.

Konstnärlig frihet

Kulturrådet ska enligt uppdrag i regleringsbrev värna den konstnärliga friheten och ska särskilt vidta åtgärder för att säkra den konstnärliga friheten inom ramen för bidragsgivningen.

Principen om armlängds avstånd är en viktig utgångspunkt för kulturpolitiken och Kulturrådet upprätthåller den principen genom att arbeta med både referensgrupper, som består av sakkunniga som bereder bidragsbeslut till enhetschefer, och med arbetsgrupper som består av sakkunniga som fattar beslut om bidrag.

Kulturrådets styrelse beslutar om inrättande och avskaffande av arbets- och referensgrupper. Generaldirektören tillsätter ledamöterna i dessa grupper som själva anmäler intresse för uppdraget genom ett självansökningsverktyg.

Bidrag till kulturverksamhet

Kulturrådets fördelning av bidrag bidrar till en konstnärlig och kulturell utveckling och medverkar till att trygga en infrastruktur som möjliggör ett kulturutbud i hela landet. Kulturrådet beviljade sammanlagt cirka 2,7 miljarder kronor i bidrag 2023 som nådde verksamhet i samtliga landets 21 län.

Musik och scenkonst

Kulturrådets olika bidrag till professionella fria aktörer inom musik samt teater, dans och annan scenkonst syftar till att främja ett varierat utbud av föreställningar och konserter av hög kvalitet i hela landet. Bidragen utgörs huvudsakligen av årliga verksamhetsbidrag och tillfälliga projektbidrag och riktar sig bland annat till konstnärligt verksamma grupper och arrangörer som producerar scenkonstföreställningar och konserter, deltar i nätverk och bedriver främjande arbete. Inför 2022 överfördes Musikverkets främjandeuppdrag med tre medarbetare till Kulturrådet.

Litteratur och kulturtidskrifter

Genom löpande fördelning av litteraturstöd bidrar Kulturrådet till ökad kvalitet och ökad mångfald i litteraturutgivningen och bedömer att stödet bidrar till en stor spridning när det gäller genrer och teman. Genom fördelning av distributionsstöd möjliggör myndigheten att stödda titlar sprids till folkbibliotek i hela landet vilket bidrar till goda förutsättningar för invånare i hela landet att ta del av kvalitetslitteratur både för barn och vuxna. Kulturrådet fördelar även inköpsstöd till folk- och skolbibliotek, språknätverks- och utvecklingsbidrag inom Bokstart och Stärkta bibliotek.

Bild och form samt museer och utställningsarrangörer

Ändamålet med bidragen inom bildkonst-, form och konsthantverksområdet är att de ska främja kvalitet, förnyelse och mångfald samt annan kulturpolitisk värdefull utveckling inom konstområdet. Genom bidragsgivningen stärker Kulturrådet de professionella aktörer som arrangerar utställningar och annan utåtriktad verksamhet. Samtidigt som bidragsgivningen främjar tillgången till kultur för alla invånare medverkar den också till förbättrade villkor för konstnärer eftersom Kulturrådets bidrag möjliggör att fler konstnärer får ersättning enligt avtalet med medverkans- och utställningsersättning (MU-avtalet) för utfört arbete.

Regional kulturverksamhet

Kulturrådet representerar staten i dialogen med berörda regioner och kommuner inom ramen för kultursamverkansmodellen och fördelar varje år bidrag till regionerna för regionala konst- och kulturverksamheter som ingår i kultursamverkansmodellen. De medel som Kulturrådet fördelar genom

kultursamverkansmodellen utgör den enskilt största delen av Kulturrådets bidragsgivning. Fördelningen av statsbidraget ska bidra till att de nationella kulturpolitiska målen uppnås samt ge ökade möjligheter till regionala prioriteringar och variationer.

Kulturrådet fördelar även bidrag direkt till några av regeringen utpekade konst- och kulturverksamheter i Region Stockholm. Kulturrådet fördelar även regionala utvecklingsbidrag till regionala verksamheter inom och utanför samverkansmodellen.

Kommunala bidrag

Kulturrådet har tidsbegränsade uppdrag att fördela utvecklingsbidrag till kommunerna för utveckling av kulturskolan och läs- och litteraturfrämjande insatser. Dessutom har myndigheten i uppdrag att fördela bidrag till den kommunala nivån för inköp av konst, kultur och litteratur (Skapande skola och inköpsstöd till folk- och skolbibliotek).

Urfolket samerna och övriga nationella minoriteters kultur

Kulturrådet fördelar riktade bidrag till nationella minoriteters organisationer och aktörer som ett komplement till myndighetens bidrag inom respektive konstområde, i syfte att stärka, utveckla och synliggöra de nationella minoriteternas kultur och kulturarv.

Det civila samhällets aktörer

Civilsamhället finns representerat inom Kulturrådets alla olika bidragstyper förutom de som riktar sig till offentliga institutioner. Inom verksamhetsbidragen till fria dans- och teatergrupper och till utställningsarrangörer går till exempel en stor del till organisationer inom civilsamhället. Kulturrådet har dessutom särskilda bidrag till exempel till lokalhållare och centrala amatörkulturorganisationer.

Internationellt utbyte och samarbete inom kulturområdet

Kulturrådet ska verka för ökat internationellt och interkulturellt utbyte och samverkan inom hela kulturområdet. Öppenhet och mobilitet är på många sätt avgörande för kulturlivet och stärks genom samarbete med de nordiska länderna, inom EU och med övriga världen. Internationellt utbyte är centralt för Kulturrådet och för myndighetens omvärldsanalys och utveckling. Arbetet sker bland annat genom verksamheten inom Swedish Literature Exchange, uppdraget att vara kontaktpunkt för Unesco:s konvention för skydd och främjande av mångfald av kulturyttringar och för EU:s kulturprogram Kreativa Europa samt genom myndighetens arbete med att administrera litteraturpriset till Astrid Lindgrens minne, Astrid Lindgren Memorial Award.

Kulturrådet ingår även i ett nordiskt samarbete inom scenkonstområdet, Nordics Combined. Myndigheten fördelar, utöver ordinarie verksamhets- och projektbidrag till de olika konstområdena, ett flertal bidrag för att stärka internationellt kultursamarbete och –utbyte. Bland dessa finns bidrag till översättares resor, bidrag till kulturlivets internationalisering, medfinansiering till projekt som beviljats EU-medel inom Kreativa Europa och bidrag till Sveriges utsända kulturråd. Genom dessa insatser bidrar Kulturrådet till internationellt utbyte och samverkan.

Nationellt kulturskolecentrum

Inom Kulturrådet finns ett nationellt kulturskolecentrum. Centrumet ska samordna och stödja den kommunala kulturskolan, identifiera utvecklingsbehov, samverka med aktörer på området samt samla och sprida statistik, kunskap och forskning.

Verka för kulturens betydelse inom andra samhällsområden

Kulturrådet arbetar på flera olika sätt med att bidra till konstens och kulturens betydelse inom andra samhällsområden än kultur. Som exempel kan nämnas bidraget Skapande skola genom vilket Kulturrådet skapar förutsättningar för att konst och kultur kan ta plats inom utbildningsområdet. Vidare arbetar Kulturrådet sedan 2022 med ett Sida-finansierat projekt om konstnärlig frihet internationellt som medförde synergier mellan kulturpolitik och biståndspolitik.

Sprida information och kunskap

Kulturrådet har i uppgift att följa upp statliga bidrag och kan utöver denna grunduppgift även få andra utredningsuppdrag från regeringen som kan beröra olika frågor inom kulturområdet. Dessutom har Kulturrådet i uppdrag att ta fram, utveckla och sprida statistik om kulturskolan samt att ansvara för kunskapsinsamling, följa relevant forskning och identifiera utvecklingsbehov inom det läsfrämjande arbetet. Kulturrådet sprider den information och kunskap som myndigheten tar fram till berörda målgrupper.

Läsfrämjande insatser

Kulturrådet initierar, samordnar och följer upp läsfrämjande insatser av nationellt strategiskt intresse. Här finns tex Bokstart, Stärkta bibliotek, Läsfrämjandelyftet samt ett nytt bidrag som riktar sig till folkbiblioteken och deras arbete med läsfrämjande insatser för att nå grupper som är underrepresenterade i läsandet. På myndigheten finns också ett av regeringen utsett Läsråd samt en Läsambassadör med ett tvåårigt förordnande som utses av Läsrådet. I dessa frågor är Skolverket, Kungliga biblioteket samt Myndigheten för tillgängliga medier samarbetspartners.

Organisation

Styrelse och Ledning

Kulturrådet leds av en styrelse som ska bestå av högst nio ledamöter där också myndighetens generaldirektör som myndighetschef ingår. Regeringen utser ordförande och övriga ledamöter samt generaldirektör. Styrelsen leder myndigheten och har fullt ansvar för verksamheten. Generaldirektören ansvarar för den löpande verksamheten inför styrelsen.

Styrelsen beslutar i frågor som rör arbetsordning, verksamhetens inriktning, årsredovisning, budgetunderlag, internrevision och åtgärder till följd av internrevision samt andra frågor av principiell betydelse. Styrelsen beslutar även i ett fåtal bidragsärenden. Styrelsen beslutar också om inrättande och avskaffande av arbets- och referensgrupper. Generaldirektören tillsätter ledamöterna i dessa grupper och utser även en ställföreträdande generaldirektör.

Särskilda organ

Enligt instruktionen för Kulturrådet ska det finnas tre särskilda organ vid myndigheten:

- Samverkansrådet som har i uppgift att samordna de nationella kulturpolitiska intressena inom ramen för kultursamverkansmodellen. I samverkansrådet ingår Kulturrådet, Konstnärsnämnden, Statens konstråd, Kungliga biblioteket, Länsstyrelserna (genom Länsstyrelsen i Gotlands län), Nämnden för hemslöjdsfrågor, Riksteatern, Riksarkivet, Riksantikvarieämbetet samt Svenska Filminstitutet. Kulturrådets generaldirektör är ordförande i samverkansrådet.
- Jury för Astrid Lindgren Memorial Award som har hand om nomineringen och beslutar om pristagare om litteraturpriset till Astrid Lindgrens minne. Juryn består av en ordförande och elva ledamöter.
- Ett läsråd med uppdrag att samla och samordna kring barns och ungas läsning. Läsrådet ska vara en drivande och samordnande aktör inom det läsfrämjande arbetet. Det ska bidra till samverkan från olika sektorer och ansvara för kunskapsinsamling och identifiera utvecklingsbehov inom det nationella läsfrämjande arbetet. Läsrådet består av högst nio ledamöter med Kulturrådets generaldirektör som ordförande samt två myndighetsrepresentanter från Skolverket respektive Myndigheten för tillgängliga medier som adjungeras vid behov.

Arbetsgrupper, referensgrupper och sakkunniga

Förutom de särskilda organ som ska finnas inom myndigheten finns 16 arbets- och referensgrupper. Ledamöterna är kvalificerade ämnesexperter inom olika konst- och kulturområden och utses av generaldirektören under en tidsbegränsad mandatperiod. Referensgrupperna bistår myndigheten med bedömningar bidragsansökningar. Deras uppdrag är att göra en konstnärlig- och kulturpolitisk bedömning av varje ansökan, samtidigt som de behöver säkerställa att alla beviljade bidrag sammantaget bidrar till de olika konstområdenas utveckling. Kulturrådets interna granskning av ansökningarna sker parallellt och fokuserar på dels formalia, dels på att säkerställa att bidragsgivningen sker på ett långsiktigt och hållbart sätt både i relation till de verksamheter som får bidrag och till konstområdenas utveckling. De fyra arbetsgrupper som fanns 2023 ansvarade för beslut inom litteraturområdet. Under 2023 anlätade Kulturrådet drygt 150 ämnesexperter till arbets- och referensgrupper inklusive juryn för Astrid Lindgren Memorial Award.

Kulturrådet anlitar även ett fyrtiotal sakkunniga inom andra främjande insatser, till exempel för urval av litteratur till barn- och ungdomsbokskatalogen, sakkunniggrupp för kulturskolefrågor samt som stöd till läsambassadören.

Detta arbetssätt är grundläggande för att säkerställa att Kulturrådet fördelar bidrag i enlighet med principen om armlängds avstånd och att den konstnärliga friheten säkras. Principen om armlängds avstånd tillämpas i Kulturrådets bidragsprocess genom att beslutanderätt fördelas mellan styrelsen, generaldirektören, enhetschefer och arbetsgrupperna.

Med detta arbetssätt kan Kulturrådet säkerställa en hög kvalitet i bidragsbesluten, värna om kulturpolitikens självständighetsmål och behålla förtroendet för myndigheten genom att genomföra vårt uppdrag med legitimitet, trovärdighet och relevans.

Enheter inom Kulturrådet

Myndighetens arbete leds av generaldirektören som tillsammans med sju enhetschefer och en biträdande enhetschef leder den dagliga verksamheten. De sju enheterna är staben, enheten för bidrag till fri konst och litteratur, enheten för bidrag till kultur i regioner och kommuner, enheten för främjande och delaktighet, enheten för internationellt samarbete, enheten för kommunikation samt enheten för verksamhetsstöd. Vid myndigheten finns även en internrevisionschef som rapporterar direkt till styrelsen. En ställföreträdande generaldirektör har utsetts av generaldirektören.

I januari 2024 hade Kulturrådet 105 anställda inklusive tjänstlediga, enligt följande:

Staben

Staben har utöver enhetschefen (stabschef) 12 medarbetare:

- 1 chefsjurist
- 1 GD-koordinator
- 1 projektledare/handläggare
- 7 utredare
- 1 verksamhetscontroller
- 1 verksamhetsstrateg (tjänstledig till och med 31 mars 2024)

Myndighetens internrevisionschef är organisatoriskt placerad på staben, men är direkt underställd styrelsen.

Enheten för verksamhetsstöd

Enheten för verksamhetsstöd har utöver enhetschefen även en biträdande enhetschef som också är Kulturrådets HR-chef. Utöver de båda cheferna har enheten 16 medarbetare:

- 1 arkivarie
- 1 registrator
- 2 administratörer (HR, ekonomi)
- 1 ekonomiansvarig
- 1 IT-ansvarig
- 2 systemförvaltare
- 1 systemutvecklare
- 1 IT-tekniker
- 1 HR-generalist
- 1 kontorsvakmästare
- 2 handläggare som arbetar med granskning av krisstöd
- 1 inköpsansvarig
- 1 förvaltningsjurist

Enheten för främjande och delaktighet

Enheten har utöver enhetschefen 8 medarbetare:

- 3 processledare¹
- 3 handläggare
- 1 koordinator
- 1 verksamhetsutvecklare

Samtliga arbetar heltid.

Enheten för bidrag till fri konst och litteratur

Enheten har utöver enhetschefen 18 medarbetare:

- 13 handläggare
- 3 administratörer
- 2 processledare

Av dessa arbetar 1 administratör deltid.

Enheten för bidrag till kultur i regioner och kommuner

Enheten har utöver enhetschefen 10 medarbetare:

- 7 handläggare
- 2 administratör
- 1 processledare

Av dessa arbetar en administratör tillfälligt deltid.

Enheten för internationellt samarbete

Enheten har utöver enhetschefen 10 medarbetare:

- 6 handläggare
- 3 processledare
- 1 administratör

Av dessa arbetar en processledare för tillfället deltid 80 procent.

Enheten för kommunikation

Enheten har utöver enhetschefen 12 medarbetare:

- 7 kommunikatörer
- 1 webbredaktör
- 1 webbadministratör
- 1 pressansvarig
- 2 handläggare

¹ På Kulturrådet arbetar processledare med att samordna, leda och utveckla en utpekad process.

Av dessa arbetar samtliga heltid. En kommunikatör arbetar visstid, men avslutar sin tjänst 30 mars, då återstår 11 medarbetare på enheten utöver chef.

Administration, ekonomi och lokaler

För 2023 tilldelades Kulturrådet 71,2 miljoner kronor via förvaltningsanslaget 1.1 Statens kulturråd (ramanslag) vilket uppgick till cirka 60 procent av finansieringen för myndighetens förvaltningskostnader. Cirka 40 procent av Kulturrådets förvaltningskostnader finansierades under 2023 genom att myndigheten förfogar över vissa administrativa medel från sakanslagen och externa medel från Utrikesdepartementet, Sida och Europeiska unionen för vissa särskilda internationella uppdrag, bland annat Kreativa Europa och programmet Konstnärlig frihet för genomförande av verksamheten.

Personalkostnaderna uppgick under 2023 till 89,7 miljoner kronor vilket är 66 procent av intäkterna. 2023 uppgick kostnaderna för lokalhyra till 7 miljoner kronor. Myndigheten har sedan 2006 haft sina lokaler i Filmhuset på Gärdet i Stockholm. Ett nytt hyresavtal ingicks i september 2023 för perioden mars 2024 till och med februari 2030.

Kulturrådets lokaler är 2040 kvm och Kulturrådet har 105 anställda vilket ger 19 kvadratmeter per anställd. Det är mer än vad som är brukligt och därför har Kulturrådet under 2023 undersökt om ytan går att minska eller om Kulturrådet kan hyra ut till annan myndighet.

Kulturrådet har inte bara överkapacitet vad gäller yta utan även vad gäller bandbredd/IT. Myndighetens trådlösa nätverk byttes under 2023 och är dimensionerat för cirka 200 medarbetare.

2.2. Konstnärsnämnden

Konstnärsnämnden har enligt förordningen (SFS 2017:926) med instruktion för myndigheten till uppgift att främja konstnärers möjlighet att utveckla sitt konstnärskap och verka för konstnärlig utveckling genom att fördela statliga bidrag och ersättningar samt genom andra främjande åtgärder. Myndigheten ska även främja nyskapande kultur genom bidragsgivning och andra åtgärder.

Myndigheten ska vidare analysera och sprida kunskap om konstnärernas ekonomiska och sociala villkor samt löpande bevaka trygghetssystemens utformning och tillämpning i förhållande till konstnärlig verksamhet. Myndigheten ska samverka med berörda myndigheter, institutioner, det civila samhällets organisationer och andra aktörer som bedriver verksamhet av betydelse för konstnärers villkor. Utöver dessa uppgifter tillkommer regeringsuppdrag som förmedlas i regleringsbrev eller genom särskilda regeringsbeslut.

Uppgifter

Konstnärsnämnden grundades som ett resultat av propositionen Den statliga kulturpolitiken (Prop. 1975/76:135) där man tog ett samlat grepp om villkoren för konstnärerna. Detta skedde bland annat genom ett nytt samlat stipendiesystem som i stora delar grundar sig på olika former av ersättningar till konstnärer för allmänhetens nyttjande av konstnärliga verk. Syftet med bidragen var bland

annat att ge möjlighet till kontinuitet i den konstnärliga yrkesutövningen och skapa förutsättningar för experiment och nydanande.

Över tid har Konstnärsnämnden fått ett bredare uppdrag genom att konstnärspolitiken utvecklats och belysts i ett flertal utredningar och skrivelser, bland annat "Konstnärerna och trygghetssystemen" (SOU 2003:21), "Konstnär-oavsett villkor?" (SOU 2018:23) och "Politik för konstnärers villkor" (Rskr 2020/21:109). I dag har myndigheten ett brett främjandeuppdrag som med hjälp av ekonomiska och informativa styrmedel stödjer konstnärer så att de kan vara yrkesverksamma och utvecklas som konstnärer.

I uppdraget ingår fördelning av stipendier och bidrag, internationella program, byggande av kunskap, utredning, analys, sektorsövergripande samverkan samt att sprida information om konstnärers ekonomiska och sociala villkor. Uppdraget omfattar konstnärer i hela landet inom samtliga konstområden.

Utanför de uppgifter som ryms i myndighetens instruktion ansvarar Konstnärsnämnden också för Per Ganneviks stiftelse för kulturella ändamål.

Konstnärlig frihet

Konstnärsnämnden ska enligt uppdrag värna den konstnärliga friheten och ska särskilt vidta åtgärder för att säkra den konstnärliga friheten inom ramen för bidragsgivningen.

Principen om armlängsavstånd är en viktig utgångspunkt för konstnärspolitiken och beredning och beslut av alla Konstnärsnämndens stipendier och bidrag genomförs med hjälp av beslutandegrupper. Gruppernas ledamöter utses av Konstnärsnämndens styrelse och sitter på mandat om max sex år. Beslutandegrupperna fattar alla beslut om stipendier förutom mottagare av långtidsstipendier, som beslutas av styrelsen, efter förslag från grupperna.

Vid sidan av bidragsgivningen är konstnärlig frihet centralt även i andra delar av myndighetens uppdrag. En avgörande förutsättning för konstnärlig frihet är att konstnärerna har skäliga villkor. Där utgör Konstnärsnämndens stipendie- och bidragsverksamhet en viktig del, men konstnärernas villkor präglas av ersättningar från många olika håll. Uppdrag att bevaka konstnärernas sociala och ekonomiska villkor är en väsentlig del av arbetet med att stärka konstnärlig frihet.

Stipendier och bidrag

Konstnärsnämndens stipendier och bidrag syftar till att främja yrkesverksamma konstnärers möjligheter att bedriva, fördjupa och utveckla sitt konstnärliga arbete. Stipendierna regleras av förordningen om statsbidrag till konstnärer (SFS 2019:1269) och förordning (SFS 1982:600) om Sveriges bildkonstnärskommitté. Enskilda yrkesverksamma konstnärer kan ansöka om arbetsstipendium (om ett, två eller fem år) samt om långtidsstipendium (om tio år), projektbidrag, residensvistelser och bidrag till internationella utbyten och resor med mera. Stipendierna kan sökas av konstnärer inom alla konstområden förutom ordområdet där Sveriges författarfond fördelar motsvarande medel enligt förordning (SFS 2019:1269).

Vid fördelning av statsbidrag ska hänsyn tas till konstnärlig kvalitet och den sökandes behov av ekonomiskt stöd. Det ska även eftersträvas att sökande bosatta i olika delar av landet och som är verksamma inom olika konstnärliga uttryck och tekniker kommer i fråga vid fördelning av statsbidrag. Inom olika konstområden finns även särskilda större stipendier som årligen fördelas till framstående konstnärer.

År 2023 fördelade Konstnärsnämnden sammanlagt ca 215 miljoner kronor i stipendier och bidrag till enskilda konstnärer, en summa som inkluderade en tillfällig förstärkning på ca 30 miljoner kronor för en satsning på längre stipendier. Sammanslaget hanterades knappt 9700 ansökningar om stipendier och bidrag. Konstnärsnämnden har under 2023 mottagit ett kraftigt ökat antal ansökningar inom samtliga konstområden.

Internationella program

Internationalisering är avgörande för ett vitalt konstliv och ett internationellt sammanhang är ofta avgörande för att en konstnär ska kunna vara yrkesverksam. Konstnärsnämnden har flera internationella program riktade till enskilda konstnärer. Programmen främjar konstnärlig utveckling genom att stärka konstnärernas egna internationella nätverk och genom att främja ökad tillgänglighet för konstnärerna till internationella arbetsmarknader. Det mest omfattande internationella programmet finns inom bild och form, IASPIS, som har funnits sedan 1996. IASPIS har sedan dess vuxit till en stark och väletablerad verksamhet som omfattar residensverksamhet i olika delar av Sverige och världen. IASPIS har också ett residensprogram i Konstnärsnämndens lokaler med nio ateljéer för Sverigebaserade och internationella bild- och formkonstnärer.

Internationella program har sedan tillkommit inom dans- (2009), inom musik- (2012) och inom teater- och cirkusområdet (2022). Internationella programmet för dans, har liksom IASPIS, egen residensverksamhet i myndighetens egna lokaler, i en särskild dansstudio.

De internationella programmen ser olika ut beroende på konstområdenas specifika förutsättningar och utvecklas i dialog med aktörer inom respektive konstområde. Programmen omfattar bland annat residens i Sverige och i utlandet, utåtriktad publik programverksamhet och samverkan med olika aktörer inom det offentliga och inom det fria konstlivet. På flera platser samverkar också de olika internationella programmen med varandra.

En förutsättning för de internationella programmens starka resultat är att Konstnärsnämndens konstnärspolitiska ekonomiska stöd med stipendier och bidrag, kompletterat med information och analys tillsammans främjar konstnärers internationalisering. De konstnärer som deltar i de internationella programmens residensverksamheter utses av Konstnärsnämndens beslutandegrupper.

Kulturbryggan

Kulturbryggan är sedan 2015 ett särskilt beslutsorgan inom Konstnärsnämnden och fungerar som ett fristående komplement till övrig statlig bidragsgivning. Uppdraget är att främja förnyelse och utveckling inom kulturområdet med

utgångspunkt i de kulturpolitiska målen. Vidare verkar man för att öka de privata resurserna till det fria kulturlivet.

Kulturbryggans uppdrag kanaliseras genom att finansiera projekt där nyskapande idéer står i centrum i tre program:

- Konstnärlig förnyelse
- Kreativ infrastruktur
- Nya finansieringsmodeller.

Under 2024 kommer Kreativ infrastruktur att vara vilande för att få utrymme för utveckling. Inom vart och ett av programmen kan sökande välja att ansöka om fröpengar, upp till 150 000 kronor, för att göra en förstudie eller projektbidrag för att förverkliga en idé. Under 2023 ökade antalet ansökningar för andra året i rad och kom då upp i 542 ansökningar varav 36 bifölls. Sammanlagt fördelades drygt 25 miljoner kronor enligt Förordning (SFS 2011:317) om nyskapande kultur.

Utredning och Analys

Konstnärsnämndens uppdrag att analysera och sprida information och kunskap om konstnärers ekonomiska och sociala villkor tillkom i början av 2000-talet och har successivt breddats för att följa omvärldens utveckling och konstnärernas behov. Med utgångspunkt i förslag från utredningen "Konstnärerna och Trygghetssystemen" (SOU 2003:21) fick myndigheten i uppgift att kontinuerligt följa och kartlägga konstnärers sociala och ekonomiska villkor i skatte- och trygghetssystemen. Det följdes sedan av ett utökat kunskapsuppdrag för att utveckla en stöd- och rådgivningsfunktion till konstnärer, Konstnärsguiden. I dag ingår i Konstnärsnämndens grunduppdrag att bevaka trygghetssystemens utformning och tillämpning samt stödfunktioner inom företagssystemen.

Arbetet med kunskapsuppbyggnad om konstnärers villkor sker genom att analysera, problematisera och informera om konstnärers ekonomiska och sociala villkor. Det resulterar i publikationer, arrangemang av seminarier och andra insatser. En viktig del i arbetet görs i samverkan med andra myndigheter och organisationer inom såväl kulturområdet som inom andra politikområden. Arbetet omfattar både deltagande i externa uppdrag och internt initierade åtaganden i form av eget utredningsarbete.

Under senare år har Konstnärsnämnden fått särskilda regeringsuppdrag att medverka i insatser och följa konstnärers villkor i den digitala utvecklingen och inom de kulturella och kreativa branscherna. Ett annat uppdrag är att bevaka konstnärers utsatthet för hot, våld och trakasserier.

Kulturens roll för yttrandefrihet och demokratisering

Konstnärsnämnden ska i internationella sammanhang främja kulturens roll för yttrandefrihet och demokratisering och inom ramen för detta uppdrag verka för synergier mellan kultur- och biståndspolitiken. Det senare görs bland annat genom Art Nexus, ett program som finansieras av Sida. Programmet lanserades 2021 och drivs till och med våren 2025. Enligt aktuellt avtal finansieras programmet med ca 33 miljoner kronor för att kultur- och biståndspolitiska insatser med yttrandefriheten som grund ska stärka demokratiseringsprocesser

och konstnärers villkor i partnerländerna Albanien och Armenien. Programmets primära målgrupper är konstnärer, kulturarbetare och statliga aktörer men även civilsamhällets organisationer och näringsliv i respektive partnerland.

Organisation

Styrelse och Ledning

Konstnärsnämnden leds av en styrelse som utses av regeringen. Styrelsen består av högst elva ledamöter, inklusive direktören som utses av regeringen. Fem av ledamöterna utses efter förslag som får lämnas av konstnärorganisationer. Styrelsen beslutar om arbetsordning, verksamhetsplan, årsredovisning och budgetunderlag samt ärenden av principiell karaktär och större betydelse. Styrelsen beslutar bl. a. om inrättande och avskaffande av beslutandegrupper, val av ordförande och ledamöter till dessa grupper samt upprättar direktiv och uppdragsbeskrivningar till grupperna. Samtliga bidragsbeslut, förutom långtidsstipendier, är delegerade från styrelsen till beslutandegrupper. Enligt myndighetens instruktion ansvarar Bildkonstnärnsfonden och Kulturbryggan för sina egna beslut.

Särskilda organ

Enligt instruktionen finns två särskilda organ:

- *Sveriges Bildkonstnärnsfond* som har till uppgift att handlägga och avgöra om ärenden och ersättningar till bild- och formkonstnärer (SFS 1982:600). Styrelsen för Sveriges bildkonstnärnsfond består av högst 13 ledamöter. En av ledamöterna är ordförande och en vice ordförande. Ledamöter i Bildkonstnärnsfonden utses av Konstnärsnämndens styrelse. Sju av ledamöterna utses efter förslag som får lämnas av konstnärorganisationer.
- *Kulturbryggan* har de uppgifter som framgår av förordningen (SFS 2011:3:17) (se ovan). Kulturbryggan ska även samverka med andra finansiärer och verka för breddad finansiering av nyskapande kultur. Kulturbryggan består av en ordförande, en vice ordförande och fem ledamöter. Kulturbryggans ledamöter utses av Konstnärsnämndens styrelse.

Beslutandegrupper inom musik, teater, film, dans och cirkus

Vid sidan av de särskilda organ som finns inom myndigheten har styrelsen tillsatt tre beslutandegrupper – Arbetsgruppen för musik, Arbetsgruppen för teater och film och Arbetsgruppen för dans och cirkus, till vilka styrelsen har delegerat beslutanderätt om stipendier och bidrag enligt förordningen (SFS 2019:1269). Ledamöterna är främst konstnärer men kan också vara andra kvalificerade ämnesexperter inom respektive konstområde. Sammantaget samlar Konstnärsnämndens särskilda organ och övriga beslutandegrupper ca 70 personer. Utöver det kan sakkunniga adjungeras för att läsa ansökningar i händelse av jäv, vid arbetstoppar eller då specifik kompetens kan behövas. Bildkonstnärnsfonden och arbetsgrupperna för musik, teater och film samt dans och cirkus deltar även i arbetet med de internationella programmens utformning och fattar beslut gällande vilka konstnärer som deltar i våra olika residens.

Beslutandegrupperna och Bildkonstnärnsfonden har därutöver ett uppdrag från Per Ganneviks stiftelse för kulturella ändamål att nominera kandidater för Ganneviksstipendierna.

Avdelningar inom Konstnärsnämnden

Myndighetens arbete leds av direktören som tillsammans med tre avdelningschefer utgör ledning för verksamheten. Direktören har utsett en ställföreträdande direktör. Myndigheten är organiserade i tre avdelningar, Avdelningen för verksamhetsstöd, Avdelningen för Stipendier och internationella program samt Avdelningen för Analys och samverkan. Vid Konstnärsnämnden arbetar 37 medarbetare varav två visstidsanställda. Därutöver är en medarbetare i dagsläget tjänstledig.

Avdelningarna består per januari månad 2024 utöver avdelningschefer och direktör av följande antal medarbetare, totalt 33.

Avdelningen för verksamhetsstöd

har utöver avdelningschefen 11 medarbetare:

- 1 arkivarie/registrator
- 1 ekonomiansvarig
- 1 ekonomiadministratör
- 1 lönehandläggare
- 1 HR-ansvarig
- 1 kommunikationsansvarig
- 1 kommunikatör
- 1 IT-ansvarig
- 2 handläggande administratörer
- 1 administratör

Avdelningen för Stipendier och internationella program

har utöver avdelningschefen 14 medarbetare (varav en vakant) fördelat på två enheter.

Stipendier och bidrag – 9 medarbetare

- 1 verksamhetsledare/handläggare bild och form
- 1 handläggare musik/regionala frågor
- 1 handläggare musik/programansvarig internationella musikprogrammet
- 1 handläggare dans och cirkus/regionala frågor
- 1 programansvarig internationella dansprogrammet och internationella cirkusprogrammet
- 1 handläggare bild och form/internationella bidrag IASPIS
- 1 handläggare teater och film/programansvarig internationella teaterprogrammet
- 2 handläggande administratörer

En handläggande administratör arbetar deltid på 80 procent.

IASPIS – 5 medarbetare

- 1 programansvarig bild
- 1 programansvarig form
- 1 programansvarig regionala samarbeten
- 1 koordinator
- 1 gästcurator (vakant)

Avdelningen för Analys och samverkan

har utöver avdelningschefen 8 medarbetare fördelat på tre enheter.

Enheten för utredning och analys – 3 medarbetare

- 1 verksamhetsledare/utredare
- 2 utredare

Kulturbryggan – 2 medarbetare

- 1 verksamhetsledare
- 1 handläggare

Art Nexus – 3 medarbetare + en praktikant

- 1 verksamhetsledare (visstidsanställd)
- 1 handläggare
- 1 administratör (visstidsanställd)
- 1 praktikant (terminsvis)

Per Ganneviks stiftelse för kulturella ändamål

År 2012 mottog Konstnärsnämnden en stor donation från finansmannen Per Gannevik. I februari 2012 bildades Per Ganneviks stiftelse för kulturella ändamål i enlighet med villkoren i testamentet om att skapa en stipendiestiftelse i hans namn. Stiftelsens styrelse är densamma som Konstnärsnämndens styrelse.

Enligt testamentet var Per Ganneviks önskan att stiftelsen ska främja det svenska kulturarvet. Stiftelsen ska årligen dela ut stipendier till verksamma konstnärer, men får även verka för att främja kulturella ändamål på andra sätt. Stiftelsens ekonomiska och kunskapshöjande insatser samspelar med Konstnärsnämndens uppdrag.

Sedan 2013 delar stiftelsen ut Gannevikstipendiet med 500 000 kronor vardera till verksamma konstnärer inom bild, form, musik, teater, dans och film. Inom Konstnärsnämndens organisation arbetar en medarbetare även delvis som projektledare på uppdrag av stiftelsen. I samband med utdelning av stipendierna arbetar flera medarbetare från myndighetens olika avdelningar med förberedelse och genomförande av stipendieutdelning och annan verksamhet på uppdrag av stiftelsen.

Administration, ekonomi och lokaler

För 2023 tilldelades myndigheten 23,7 miljoner kronor inom förvaltningsanslaget ramanslag 5:1 Konstnärsnämnden. Utöver detta förfogar myndigheten över anslag för ersättning och bidrag till konstnärer (5:2) som till del kan användas även för genomförande av verksamheten samt bidragsmedel från Sida och ersättning från Per Ganneviks stiftelse.

Personalkostnaderna uppgick under 2023 till 30,8 miljoner kronor, vilket är 70 procent av omsättningen. Lokalkostnaderna uppgick under 2023 till 7,2 miljoner kronor. Myndigheten har sedan 2007 haft sina lokaler på Maria Skolgata 83 på Södermalm i Stockholm. Lokalerna är anpassade för verksamhetens behov sedan inflyttningen 2007. Cirka hälften av ytan utgörs av ateljéer inom IASPIS samt dansstudio inom internationella dansprogrammet. I lokalerna finns förutom kontorslokaler och ateljéer en väl tilltagen foajé och ett projektrum för publika program. Ett nytt hyresavtal ingicks i juli 2022 och sträcker sig till sista september 2025. Den totala lokalytan uppgår till 1 578 kvadratmeter.

3. Överlappande verksamheter

I detta kapitel redovisas överlappande uppgifter inom Kulturrådets och Konstnärsnämndens verksamheter.

Kulturrådet och Konstnärsnämnden bedriver delvis liknande verksamhet men riktar sig till olika målgrupper. Kulturrådets bidragsgivning vänder sig till juridiska personer och enskilda näringsidkare som arbetar professionellt med konst och kultur medan huvuddelen av Konstnärsnämndens verksamhet riktas till enskilda konstnärer. Myndigheternas nuvarande verksamheter kan därför främst betraktas som kompletterande snarare än överlappande.

Vissa överlapp finns dock avseende myndigheternas ledningsfunktioner och verksamhetsstöd. Dessutom överlappar vissa delar av myndigheternas internationella arbete.

3.1. Liknande verksamheter – men olika målgrupper

Myndigheterna verkar båda inom det kulturpolitiska området med flera liknande verksamheter såsom bidragsgivning och andra främjandeinsatser. Dessa insatser riktas dock till olika målgrupper. Kulturrådet har i uppgift att, med utgångspunkt i de nationella kulturpolitiska målen, verka för kulturens utveckling och tillgänglighet genom att fördela och följa upp statliga bidrag och genom andra främjande åtgärder. Målgrupper för stödet är juridiska personer och enskilda näringsidkare såsom organisationer, grupper, förlag och kommuner.

Konstnärsnämnden ansvarar för genomförandet av den statliga konstnärspolitiken. I sitt främjandeuppdrag och med hjälp av ekonomiska och informativa styrmedel stödjer myndigheten konstnärer så de kan vara yrkesverksamma och utvecklas som konstnärer. Konstnärsnämndens huvudsakliga målgrupp är således enskilda konstnärer, Kulturbryggans bidragsgivning vänder sig dock till organisationer.

Eftersom myndigheternas verksamheter och uppdrag riktas mot olika målgrupper kan verksamheterna betraktas som kompletterande snarare än överlappande. Dock finns vissa överlappningar i myndigheternas nuvarande verksamheter. Dessa överlapp innefattar primärt stödfunktioner samt vissa delar av det internationella arbetet. Överlappningar beskrivs närmare nedan.

3.2. Överlappning avseende lednings- och stödfunktioner

Båda myndigheterna har en myndighetschef, en ställföreträdande myndighetschef samt sina respektive styrelser. En viss överlappning finns även avseende myndigheternas stödfunktioner. Båda myndigheterna har funktioner såsom IT-stöd, ekonomi- och personaladministration samt verksamhetsstyrning. Även om omfattningen av myndigheternas funktioner för verksamhetsstöd skiljer sig åt fyller de samma funktioner inom respektive organisation. En ny organisation kommer behöva anpassa utformningen av dessa funktioner i linje med uppdragen och behoven inom en ny organisationsstruktur. I avsnitt 4.3 redogör vi för att dessa överlappningar enbart skulle medföra begränsade kostnadseffektiviseringar vid en sammanslagning. Initialt kommer det även

krävas extra resurser för att kunna sammanjämka verksamheterna (se avsnitt 4.3).

3.3. Viss överlappning avseende delar av det internationella arbetet

I dag finns mindre överlappningar mellan Kulturrådets och Konstnärsnämndens internationella arbete. Skrivningar i förordning med instruktion liknar varandra men verksamheterna ser olika ut och riktar sig i huvudsak mot olika målgrupper. Däremot komplettera insatserna varandra väl.

De överlappningar som finns handlar framför allt om strategiskt internationellt policyarbete. Internationella organisationer kan ibland bjuda in båda myndigheterna att delta i sådant arbete.

Kulturrådet arbetar med internationella frågor genom att främja nordiskt och internationellt utbyte och samverkan inom kultursektorn. Myndigheten har uppdrag som innefattar att främja kulturellt och konstnärligt samarbete mellan länder, främja kulturell mångfald och öka internationell förståelse för svensk kultur. Kulturrådet arbetar även med att främja svenska konstnärers och kulturarbetsares möjligheter till internationellt samarbete och verksamhet. Detta sker både genom vissa främjandeinsatser, och genom bidrag till deltagande i internationella projekt och mässor med mera. I dag arbetar elva personer på Kulturrådets enhet för internationellt samarbete. Personella resurser tillförs även från andra enheter (framför allt från enheten för bidrag till fri konst och litteratur) för samarbete med vissa internationella främjandeuppdrag.

Konstnärsnämnden har i uppdrag att främja konstnärlig utveckling genom att stärka konstnärers egna internationella nätverk och genom att främja ökad tillgänglighet till internationella arbetsmarknader. Internationella programverksamheterna omfattar residens, både i Sverige och utomlands, samverkansprojekt, programverksamhet och särskilda insatser för att synliggöra sverigebaserade konstnärer internationellt. Det sker dels genom att bjuda in internationella experter till Sverige, dels genom deltagande vid internationella mötesplatser, festivaler, biennaler med mera. Konstnärsnämnden fördelar dessutom bidrag för internationellt utbyte och resor till enskilda konstnärer. Konstnärsnämndens internationella uppdrag genomförs i nära samarbete med övriga delar av myndigheten, särskilt stipendiegivningen och bevakningsuppdraget gällande konstnärers sociala och ekonomiska villkor. I dag arbetar cirka nio personer på Konstnärsnämnden helt eller delvis med internationella program och bidrag.

4. Analys och konsekvensbedömning

I detta kapitel beskrivs myndigheternas analyser och bedömningar av konsekvenserna av ett inordnande av Konstnärsnämnden i Kulturrådet. Sammanställningen av hur de två myndigheterna bedömer konsekvenserna av en sammanslagning bygger på synpunkter som samlats från företrädare för de två myndigheterna. Dessa omfattar myndigheternas ledning, företrädare för styrelse, chefer, verksamhetsledare och företrädare för fackliga organisationer.

Bedömningen av vilka konsekvenser en sammanslagning kan få skiljer sig åt mellan de två myndigheterna. Även om företrädare för båda myndigheterna kan se både positiva och negativa konsekvenser tenderar företrädare för Kulturrådet att framför allt se möjligheter med ett inordnande medan företrädare för Konstnärsnämnden framför allt pekar på ett antal risker.

4.1. Myndigheternas övergripande bedömning av konsekvenserna

Kulturrådets och Konstnärsnämndens bedömningar skiljer sig åt vad gäller de långsiktiga konsekvenserna för arbetet med att uppnå de kulturpolitiska målen (se nedan). Myndigheternas bedömningar beskrivs därför i separata avsnitt nedan.

”Kulturen ska vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft med yttrandefriheten som grund. Alla ska ha möjlighet att delta i kulturlivet. Kreativitet, mångfald och konstnärlig kvalitet ska prägla samhällets utveckling.”

De kulturpolitiska målen (Prop. 2009/10:3)

Kulturrådets bedömning av konsekvenser för de kulturpolitiska målen

På lång sikt ser Kulturrådet framför allt möjliga positiva konsekvenser av en sammanslagning. De positiva konsekvenserna av en sammanslagning handlar både om att verksamhetens kvalitet kan stärkas ytterligare och att summan av Kulturrådets och Konstnärsnämndens nuvarande administrativa kostnader kan minska till förmån för kärnverksamheten. Myndigheten vill särskilt uppmärksamma att en sammanslagning kan bidra till:

- Att förutsättningarna att möta konstnärers och kulturverksamhets behov stärks
- Att förutsättningarna att genomföra den kulturpolitik som riksdagen och regeringen har beslutat om stärks
- En mer robust och effektiv organisation.

Punkterna utvecklas under rubrikerna nedan. Även om Kulturrådet ser flera positiva konsekvenser på lång sikt finns på kort sikt också en risk att verksamhetens kvalitet minskar när resurser behöver läggas på att sammanjämka två verksamheter. Kulturrådet bedömer även att det tillkommer administrativa kostnader under en period kopplade till flytt och samordning av verksamhet, migrering av IT-system, arkiv, diarium, utveckling av webbsidor och ingångna avtal (vilket vi återkommer till i avsnitt 4.3).

Konstnärspolitiken är en förutsättning för kulturpolitiken

Yrkesverksamma konstnärer är en förutsättning för att de kulturpolitiska målen ska kunna uppnås. Den vetskapen är en utgångspunkt för Kulturrådets verksamhet och myndigheten arbetar redan i dagsläget med att verka för konstnärlig frihet och utveckling, att skapa förutsättningar för fler att vara konstnärligt aktiva samt att stärka konstnärers förutsättningar att vara verksamma internationellt. De verksamheter inom det fria kulturlivet som får bidrag av Kulturrådet inkluderar konstnärer och målgruppen är således inte ny för Kulturrådet, även om myndigheten tar emot ansökningar från grupper/organisationer och inte individer. Kulturrådet har det dubbla uppdraget att verka för kulturens utveckling och tillgänglighet och balanserar dessa båda perspektiv i verksamheten. Givet beroendeförhållandet mellan kulturpolitiken och konstnärspolitiken så bedömer Kulturrådet att det konstnärspolitiska perspektivet skulle värnas och stärkas på myndigheten vid en sammanslagning. Ett exempel på hur det konstnärspolitiska perspektivet kan stärkas är att konstnärers behov kommer bli ännu mer synliga för dem som arbetar med andra målgrupper i det kulturpolitiska ekosystemet och att dessa behov kan föras in och tas om hand i fler sammanhang än i dagsläget.

Sammanslagningen kan bidra till målgruppernas behov

Den nya organisationen kan efter en sammanslagning se till hela kedjan från enskilda konstnärer till kulturinstitutionernas möten med publiken. En myndighet med ansvar för hela denna kedja har bättre förutsättningar att identifiera och hantera behov från kulturpolitikens olika målgrupper. En sammanslagning kan även bidra till en mer enhetlig och samordnad verksamhet gentemot myndigheternas målgrupper. Det kan bli tydligare och enklare att söka bidrag och stipendier när sådan verksamhet är samlad hos en aktör.

Kulturrådet har en målgruppsanpassad organisation med enheter som är specialiserade och inriktade mot myndighetens olika målgrupper. Kulturrådets organisation är därmed väl riggad för att ta emot uppdrag och uppgifter som är speciellt inriktade mot konstnärer. Redan i dagsläget arbetar Kulturrådet ofta gentemot konstnärer om än att de är organiserade som verksamheter. Många konstnärer är kombinatorer; de är uppdragstagare, de organiserar sig i olika föreningar och företag och blir uppdragsgivare och de sysselsätter sig på olika sätt i och utanför branschen. Det innebär att de har fler än en roll och Kulturrådet möter dem i dagsläget i de roller där de inte verkar enskilt.

Under arbetet med den här rapporten har Kulturrådet fört en löpande dialog med Konstnärsnämnden och det har framgått att Konstnärsnämndens bidragsprocess och analysarbete är ändamålsenliga i relation till målgruppens behov. Detta är något som Kulturrådet är mycket lyhörd för och det kommer finnas ett stort behov av ömsesidigt lärande om Konstnärsnämndens verksamhet inordnas i Kulturrådet.

Det är en grundläggande förutsättning för en eventuell sammanslagning att konstens och kulturens mångfald värnas och att beslut om vilka konstnärer och kulturverksamheter som tilldelas stipendier och bidrag även fortsättningsvis fattas av olika individer samt utifrån kriterier om konstnärlig kvalitet. Det är centralt att principen om armlängds avstånd upprätthålls och att det skapas formella

strukturer som motverkar att makten att fatta beslut koncentreras hos ett fåtal personer. Kulturrådet är medveten om att den risken måste hanteras och ser det som en förutsättning för en framgångsrik sammanslagning att behålla Konstnärsnämndens beslutsprocesser för fördelning av stipendier till konstnärer, med beslut som fattas av sakkunniga/arbetsgrupper, eftersom de fungerar på ett ändamålsenligt sätt. Med ett sådant arbetssätt – med arbetsgrupper som har beslutsmandat – så motverkas både maktkoncentration och likriktning.

Kulturrådet arbetar i dagsläget med referensgrupper, som tar fram beslutsunderlag till myndighetens enhetschefer. Kulturrådet är en decentraliserad organisation där bidragsbeslut, med undantag av besluten kopplade till kultursamverkansmodellen, har delegerats till enhetscheferna. Kulturrådet har även arbetsgrupper av sakkunniga som har mandat att fatta egna beslut kopplade till vissa av bidragen. Alla bidrag har olika ändamål och referens- och arbetsgrupperna skiljer sig åt vad gäller kunskap och kompetenser. Kulturrådets befintliga organisation och beslutsprocesser motverkar därmed också risken för maktkoncentration och likriktning – att beslut fattas av ett fåtal personer som styrs av samma preferenser. Kulturrådet bedömer att konstnärers möjlighet att söka stipendier för fritt skapande inte kommer påverkas av att verksamheten bedrivs inom Kulturrådet.

Kulturrådet bedömer också att det kommer vara fortsatt möjligt för konstnärer att söka bidrag både i form av individuella stipendier och som en del av en grupp (samtidigt) även om båda bidragstyperna förmedlas av samma myndighet. Olika stödordningar styr bidragen och det finns inga formella hinder att söka olika bidrag samtidigt. På samma sätt kommer det vara möjligt för en konstnär som ingår i en referens- eller arbetsgrupp för ett bidrag på Kulturrådet att söka ett annat bidrag från samma myndighet. Så fungerar det redan i dagsläget för sakkunniga i Kulturrådets referens- och arbetsgrupper.

För att tydliggöra allt detta för berörda målgrupper kommer organisationsförändringen kräva både interna och externa kommunikationsinsatser.

Sammanslagningen kan bidra till de kulturpolitiska målen

Enligt Kulturrådet kan sammanslagningen, på längre sikt, bidra till arbetet med att uppnå de kulturpolitiska målen genom att höja kvaliteten i verksamheten. Kulturrådet grundar sin bedömning på antagandet att en bättre helhetsbild av det kulturpolitiska systemet, en stärkt expertis och bättre möjligheter till samlad analys kommer bidra till verksamhetens kvalitet. I dagsläget utgör Konstnärsnämnden och Kulturrådet två delar av ett kulturpolitiskt ekosystem som verkar för samma övergripande syfte – den konstnärspolitiska skrivelsen (Skr. 2020/2021:109) motiverar konstnärspolitiken med hänvisning till att den är nödvändig för att uppnå de nationella kulturpolitiska målen. För att systemet ska fungera så bra som möjligt behöver myndigheterna samverka och utbyta information. Detta gör vi i viss utsträckning i dagsläget, men Kulturrådet bedömer att det finns vinster i relation till de nationella kulturpolitiska målen med att samla våra uppgifter i en och samma myndighet. Genom att kombinera resurser och kompetenser kan man stärka kunskapen om förutsättningarna, utvecklingen och behoven i kulturlivet och därmed potentiellt förbättra kvaliteten i genomförandet av uppdragen och öka måluppfyllelsen i förhållande till de kulturpolitiska målen.

Kulturrådet ser att en sammanslagning, genom en stärkt koordinering av den statliga kulturpolitiken, där insatser stödjer varandra, kan bidra till en ökad måluppfyllelse.

Sammanslagningen kan leda till en mer robust och effektiv organisation

Kulturrådet bedömer även att en sammanslagning efter en övergångsperiod leder till en mer robust organisation med en lägre sårbarhet och högre säkerhet. Det handlar till exempel om myndighetens IT-infrastruktur, som skulle kunna stärkas med organisationsförändringen, och en förstärkt möjlighet att arbeta med informationssäkerhet. Inom en större organisation finns bättre möjligheter att utveckla och stärka lösningar såsom säkerhetsprotokoll, brandväggar och intrångsdetekteringssystem. Generellt bedöms kapaciteten för att övervaka och hantera IT-säkerhetsincidenter förbättras inom en större organisation. Detta nämns som en viktig grundförutsättning för att kunna bedriva en verksamhet och motverka attacker mot IT-system som är viktiga för att verksamheten ska kunna genomföras.

På sikt ser Kulturrådet också att en sammanslagning kan leda till minskade administrativa kostnader i form av exempelvis minskade kostnader för hyra, minskade avgifter till Statens servicecenter och på längre sikt en effektivisering av IT-kostnader. Samtidigt behövs mer medel till främjandet av utveckling och tillgängliggörande av konst och kultur, till exempel finns behov av mer medel till arvoden för ledamöterna i myndighetens referens- och arbetsgrupper. Därför handlar den effektivisering som kan uppnås med en sammanslagning snarare om att möjliggöra en mer ändamålsenlig användning av medel än en besparing.

Sammanslagningen kan bidra till en stärkt kompetensförsörjning

Kulturrådet ser även att sammanslagningen kan bidra till stärkt kompetensförsörjning. Detta handlar framför allt om tre aspekter. För det första kan en större organisation ge tillgång till andra resurser som kan stärka och komplettera den befintliga kompetensen. För det andra kan en sammanslagning möjliggöra lärande och kunskapsutbyte mellan olika delar av organisationen, vilket kan leda till en ökad kompetens inom olika områden och till att nya behov av insatser identifieras. För det tredje kan en större myndighet erbjuda möjlighet till intern rörlighet på ett annat sätt än en liten och kan därför stärka myndighetens attraktionskraft som arbetsgivare. En stärkt kompetensförsörjning är i sig en viktig förutsättning för att verksamheten ska kunna bidra till de kulturpolitiska målen.

En fråga som är relaterad till den om kompetensförsörjning handlar om de referens- och beslutandegrupper som finns kopplade till myndigheterna. Kulturrådet gör bedömningen att arbetet med att tillsätta nya ledamöter till sådana grupper kan behöva intensifieras under en period efter en eventuell sammanslagning. Det handlar bland annat om att tydliggöra för potentiella ledamöter att en person som deltar i en referens- eller arbetsgrupp vid Kulturrådet inte förhindras att söka ett annat bidrag från samma myndighet. Kulturrådet bedömer inte att risken för jäv ökar om Konstnärsnämndens och Kulturrådets referens- och arbetsgrupper finns i en myndighet i stället för två.

Resurser behöver avsättas för dialog och ömsesidigt lärande för att de positiva effekterna ska kunna realiserars

För att de möjliga positiva effekter som Kulturrådet ser ska kunna realiserars krävs en period av dialog och ömsesidigt lärande mellan Kulturrådets och Konstnärsnämndens medarbetare. Det är naturligt när två verksamheter ska sammanjämkas och viktigt för att bevara de arbetssätt och principer som visat sig vara ändamålsenliga för genomförandet av konstnärspolitiken. Det handlar till exempel om Konstnärsnämndens arbete med beslutandegrupper och att det inte finns något krav på återrapportering kopplade till Konstnärsnämndens stipendier. Lyssnande och dialog blir också avgörande för att på sikt bygga en gemensam organisationskultur, och att på så sätt bibehålla och stärka internt och externt förtroende för myndigheten.

Kulturrådet har tagit till sig av resultatet i Myndigheten för Kulturanalys rapport "Så fri är konsten" (Myndigheten för Kulturanalys 2021) och har från och med 2022 arbetat systematiskt med att tydliggöra den konstnärliga friheten i bidragsgivningen. Insatser har genomförts för att klargöra att en sökandes konstnärliga idéer och innehållet i de verk som dessa resulterar i inte behöver präglas av särskilda perspektiv för att beviljas bidrag.

I maj 2022 ströks en valfri fråga från Kulturrådets ansökningsblanketter om och i så fall hur de som söker medel av Kulturrådet arbetar med att integrera ett mångfalds-, jämställdhets-, hbtqi-, och tillgänglighetsperspektiv i sin organisation. Frågan hade ställts i kunskapsinhämtande syfte och handlade inte om det konstnärliga innehållet, men den tolkades så av vissa bidragssökande vilket Kulturrådet tog till sig. I dagsläget finns ingen sådan fråga med i myndighetens ansökningsblanketter.

När det gäller arbetsmiljö bedömer Kulturrådet att en sammanslagning på kort sikt kan vara utmanande inte bara för Konstnärsnämndens medarbetare utan även för Kulturrådets nuvarande medarbetare som nyligen har deltagit i en intern organisationsförändring. På myndigheten pågår i dagsläget dessutom ett arbete med att utveckla Kulturrådets bidragsprocess som tar resurser i anspråk. På kort sikt finns därmed en viss risk för att arbetet med kärnverksamheten – den externa effektiviteten – får stå tillbaka om det blir ytterligare en organisationsförändring. På längre sikt ser Kulturrådet i stället en möjlighet att både den interna och den externa effektiviteten kan stärkas av en sammanslagning.

De positiva effekterna är avhängiga att konstnärspolitiken bibehålls och stärks

Kulturrådet ser att det finns en risk att ett signalvärde att konstnärspolitik är viktigt försvinner om Konstnärsnämnden avvecklas. En förutsättning för att organisationsförändringen ska kunna genomföras på ett sätt som bibehåller kvaliteten i myndigheternas respektive uppgifter är att konstnärspolitiken och anslagen till konstnärer bibehålls och stärks.

Konstnärsnämndens bedömning av konsekvenser för de kulturpolitiska målen

Kulturpolitikens områden omfattar ett flertal myndigheter med olika uppdrag för att uppnå de kulturpolitiska målen. Inom alla myndigheter pågår ett kontinuerligt utvecklingsarbete för att verksamheterna ska vara så ändamålsenliga och effektiva som möjligt, så också på Konstnärsnämnden. Detta för att möta omvärldens behov och främja måluppfyllelse. En utgångspunkt i ett sådant kontinuerligt arbete är att behålla kärnuppdragens specifika syften och målsättningar.

På längre sikt ser Konstnärsnämnden ett antal risker om en sammanslagning av de två myndigheterna innebär att Konstnärsnämnden inordnas i Kulturrådet och konstnärspolitiken underordnas andra hänsyn. För att viktiga principer inom konstnärspolitiken inte ska gå förlorade i en organisationsförändring krävs konstnärspolitisk kompetens på olika nivåer inom organisation och ledningsstruktur. En annan grundläggande förutsättning för en samgåendeprocess är en likvärdighet i beslutsfattandet och ett gemensamt lärande.

Konstnärsnämnden är en liten myndighet med en effektiv administration och korta beslutsvägar. Samtidigt som Konstnärsnämnden verkar i nära kontakt med konstnärer och branschorganisationer finns etablerade strukturer och rutiner för att undvika jäv och otillbörligt gynnande. En styrelse med bred kompetens som i sin tur utser ledamöter som fattar beslut om stöd gör att armslängden mellan politiska beslut och konstnärliga bedömningar, och därmed den konstnärliga friheten, säkras. Detta bidrar till det stora förtroende Konstnärsnämnden har hos målgrupperna.

Konstnärsnämnden kan se vissa administrativa fördelar med att samla verksamheten i en större organisation. Fördelarna med den nuvarande strukturen överväger dock. En sammanslagning skulle på kort sikt innebära att kärnverksamheterna vid båda organisationerna skulle få stå tillbaka under processen då resurser läggs på samgåendet och dess konsekvenser. Konstnärsnämnden bedömer detta som riskfyllt då kulturlivet befinner sig i ett svårt ekonomiskt läge med en försvagad arbetsmarknad, minskade intäkter och ökade kostnader. Detta ställer krav på en lyhörd dialog och ett snabbfotat handlande i relation till fältets behov. Konstnärsnämnden ser därmed en risk för negativa konsekvenser för måluppfyllelse av kulturpolitiken. Under en period av organisationsförändring tillkommer även administrativa kostnader kopplade till flytt av verksamhet, utveckling av webbsidor och ingångna avtal, personalvårdande åtgärder etcetera (se avsnitt 4.3).

Konstnärsnämndens bedömningar redovisas vidare nedan. Myndigheten vill särskilt uppmärksamma riskerna för:

- Minskat genomslag för konstnärspolitiken
- Försämrad möjlighet till finansiering för konstnärlig utveckling
- Minskat konstnärligt inflytande och ökad maktkoncentration

Konstnärspolitiken är en förutsättning för kulturpolitiken

Yrkesverksamma konstnärer är en förutsättning för att de kulturpolitiska målen ska kunna uppnås. Konstnärerna är också kärnan i de kreativa och kulturella branscherna och en förutsättning för en utveckling av dessa. Insatser för yrkesverksamma konstnärer återfinns i dag i olika delar av kulturpolitiken där Kulturrådets arbete utgör en väsentlig del genom olika stöd till institutioner och organisationer. Utgångspunkten för konstnärspolitiken är dock inte endast att den riktar sig till målgruppen konstnärer, utan att den har konstnären i fokus och på olika sätt skapar förutsättningar för konstnärlig utveckling och fördjupning vilket är utgångspunkter som genomsyrar konstnärspolitikens alla delar.

Konstnärsnämnden ser att grundläggande principer i genomförandet av konstnärspolitiken utmanas vid en sammanslagning av de två myndigheterna, och delar inte bilden att det konstnärspolitiska perspektivet per automatik skulle värnas och stärkas vid en sammanslagning. Konstnärsnämnden ser som sagt att det är förknippat med ett antal risker vilka presenteras närmare nedan.

Sammanslagningen riskerar att minska konstnärspolitikens genomslag i den samlade kulturpolitiken

Konstnärsnämnden anser att en stark konstnärspolitik är en förutsättning för den bredare kulturpolitiken. I dagsläget sker en samverkan mellan myndigheterna som i flera fall kan utvecklas för att uppnå bättre effektivitet. Konstnärsnämnden ser dock en risk för att konstnärspolitiken ges en underordnad roll i en större organisation vilket kan minska kvaliteten i konstnärspolitiken och därmed påverka kvaliteten i den samlade kulturpolitiken. I avsnitt 2 beskrivs myndigheternas olika uppgifter vilket också visar skillnaderna i syfte och beslutsordningar för myndigheterna.

Inom konstnärspolitiken skapas möjligheter för konstnärerna att skapa fritt, fördjupa sitt konstnärskap och verka som konstnär även utanför de institutioner/organisationer som får stöd från Kulturrådet och andra offentliga finansiärer. Därmed skiljer sig det konstnärspolitiska perspektivet från det bredare kulturpolitiska perspektivet som tar sikte på produktion, tillgänglighet och delaktighet.

Konstnärernas närvaro i de internationella programmens residens- och programverksamhet, både i de egna lokalerna, och på andra platser, skapar en pågående dialog där konstnärernas kunskaper och erfarenheter är en viktig grundsten för inriktningen av verksamheten. Utan denna närvaro minskas möjligheten till regelbundet utbyte med konstnärer vilket är en förutsättning för ett vitalt och initierat arbete med konstnärspolitiska frågor.

Det konstnärspolitiska uppdraget att bevaka konstnärernas sociala och ekonomiska villkor genomförs i dialog med såväl enskilda konstnärer som konstnärorganisationer för att säkerställa att myndighetens analys bygger på uppdaterad och levande kunskap om konstnärernas behov.

Konstnärsnämndens inkludering av konstnärer i hela verksamheten, inklusive beslutandeprocesser, gör att konstnärsperspektivet genomsyrar och legitimerar den samlade verksamheten. Detta tillvägagångssätt kan komma att försvagas i en större organisation med ett bredare uppdrag. Även om man vid en

sammanslagning lyfter in processer och arbetssätt finns en långsiktig risk att en större myndighet på sikt samordnar och organiserar verksamheten så att de politiska intentionerna med konstnärspolitiken, via praktiska arbetssätt, kan gå förlorade.

Kulturrådets målgrupper är många gånger arbets- och uppdragsgivare varför intressekonflikter kan uppstå gentemot konstnärerna/uppdragstagarna. Detta skulle i en samlad myndighet kunna innebära interna spänningar till exempel i utredningsuppdrag och rekommendationer som syftar till att stärka konstnärers ställning. Vilket perspektiv ges utrymme i exempelvis ett remissvar?

I beskrivningar av kulturområdet, och i analyser av behov ur ett bredare kulturpolitiskt perspektiv, riskerar det konstnärspolitiska perspektivet att få en underordnad roll till förmån för andra hänsyn. Konstnärsnämndens bedömning är att det på lång sikt finns risk för att en långtgående koordinering och likriktning av de kulturpolitiska stöden försvagar konstnärspolitiken i sin nuvarande form.

Sammanslagningen riskerar att försämra konstnärernas möjlighet till finansiering för konstnärlig utveckling

Konstnärer har som regel låga och oregelbundna inkomster där finansiering för det egna konstnärliga skapandet är begränsad. Huvuddelen av det offentliga stödet är riktat till produktion, distribution och breda främjandeinsatser. Även om nuvarande stödordningar bibehålls i en ny gemensam myndighet kan en sammanslagning skapa såväl praktiska problem som risker för minskad legitimitet i och med att de formella besluten centraliseras. Konstnärer är inte en isolerad målgrupp utan finns företrädde inom såväl det fria kulturlivet som inom institutionerna. Det som särskiljer de konstnärspolitiska insatserna är att de tar sikte på konstnärernas fria skapande.

Konstnärsnämndens erfarenhet från dialog med målgruppen är inte att det uppfattas som enklare och tydligare att samla stipendier och bidrag för konstnärer inom en större myndighet. Konstnärsnämnden bedömer att en och samma ingång till en myndighet för konstnärer och andra aktörer inom kultursektorn kan få negativa konsekvenser för konstnärspolitikens syften. Även om formella ordningar skapas för att göra det möjligt att fortsatt söka om stipendier, för konstnärlig utveckling och fördjupning, i enlighet med nuvarande förordningar är det rimligt att anta att olika delar av myndigheten noterar vilka beslut som fattas inom andra enheter. Då finns risk att beslutsfattande påverkas av andra beslut inom myndigheten och att statens insatser riktas mot delvis samma aktörer, exempelvis med argument om samordning och större utväxling. Det kan leda till att den smalare och mer normbrytande konsten riktat till den enskilde konstnären får en mer begränsad möjlighet till finansiering.

Praktiska problem kan även uppstå vad gäller medverkan i beslutandegrupper och referensgrupper där det finns risk för jäv om ett stort antal konstnärer ska bemanna grupper inom samma myndighet.

Att konstnärer är mest kvalificerade att bedöma konstnärlig kvalitet är en grundbult i hur konstnärspolitiken praktiseras och utgör utgångspunkten för hur Konstnärsnämndens stipendier och bidrag fördelas. Detta är en princip med paralleller till hur vetenskapligt arbete bedöms och finansieras.

Myndigheten för kulturanalys rapport ”Så fri är konsten” (Myndigheten för Kulturanalys 2021) visade att det bland konstnärerna fanns misstro mot hur den statliga bidragsgivningen levde upp till idealet om konstnärlig frihet. Vad gäller Konstnärsnämndens bidragsgivning så konstaterar rapporten att myndighetens bidragsgivning har hållit fast i kriterierna om konstnärlig kvalitet och ekonomiskt behov. Några ytterligare perspektiv återfanns inte i myndighetens blanketter. Några anpassningar har därmed inte behövt göras. Konstnärsnämnden ser en risk att en samlad myndighets trovärdighet och legitimitet utmanas då stöd till såväl produktion, distribution och främjande samt finansiering av fritt skapande beslutas av samma aktör.

Konstnärsnämnden bedömer att det finns risk för negativa konsekvenser för den konstnärliga friheten och mångfalden av kulturella uttryck i en sammanslagen myndighet. Därför finns fördelar med att stöd till konstnärer har en självständig roll i förhållande till andra stödordningar inom staten.

En sammanslagning riskerar att bidra till ökad maktkoncentration

Till skillnad från många andra länder med en större pluralism i möjligheter för stipendier och annan finansiering för konst och kultur, är stödet till kulturlivet i Sverige i dag i huvudsak begränsat till olika former av offentligt stöd. Konstnärsnämnden bedömer att en ökad koordinering av kulturpolitiken kan medföra risker.

I praktiken kan ett inordnande av Konstnärsnämnden i Kulturrådet innebära att beslut som får stor påverkan på kulturlivet i Sverige koncentreras till ett färre antal personer vilket kan skapa en maktkoncentration där färre perspektiv får genomslag.

Att den konstnärliga friheten och den kulturella mångfalden gynnas av flera finansieringskällor, och stärks av att det finns möjlighet att ansöka om bidrag för olika syften och ändamål från skilda håll, har framhållits som väsentligt i olika sammanhang både inom det nordiska arbetet och i Sverige. Det gäller inte minst att skilja stöd till konstnärernas enskilda skapande från bidrag till organisationer av olika slag. Detta har tidigare uppmärksammats till exempel i remisshanteringen inför ”Tid för kultur” (prop. 2009:10:3) och i den konstnärspolitiska skrivelsen ”Politik för konstnärers villkor” (Skr. 2020/2021:109).

Även om den nya organisationen genom kommunikationsinsatser och interna regelverk finner formella ordningar för att förhindra en likriktning mellan olika stödordningar finns risk att en stor myndighets trovärdighet och legitimitet hos relevanta målgrupper ifrågasätts när en organisation både har i uppdrag att stödja fritt skapande och samtidigt har en mer instrumentell roll kopplad till regeringens kulturpolitiska prioriteringar. På sikt finns risk för att olika bedömningar påverkar varandra och leder till en likriktning och därmed en minskad mångfald av kulturella uttryck inom ramen för kulturpolitiken.

Minskad sårbarhet och stärkt kompetensförsörjning i relation till ovanstående risker

Konstnärskommittén instämmer i att en större myndighet på lång sikt kan uppnå minskad sårbarhet och skapa möjligheter för en större rörlighet för medarbetare. Flera av dessa vinster kan dock uppnås även genom ett utvecklat administrativt samarbete och ökat informationsutbyte mellan kärnverksamheten i de olika myndigheterna. Konstnärskommittén har i dagsläget inga anmärkningar rörande IT- informations säkerhet, eller tillgänglighetsanpassningar.

Det som eventuellt kan vinnas i synergieffekter på längre sikt måste dock, enligt Konstnärskommitténs mening, ses i relation till de risker som redovisas ovan.

Lärdomar från tidigare organisationsförändringar

I en analys av risker och möjligheter med en sammanslagning av myndigheter kan erfarenheter dras från tidigare organisationsförändringar inom kulturpolitikens område. Statskontoret har tidigare haft i uppdrag att analysera organisationsstrukturen för ett urval av museimyndigheter. I uppdraget ingick att analysera resultaten av tidigare organisationsförändringar och vilka lärdomar som kan dras av dessa.

Statskontoret har i sin analys "En analys av organisationsstrukturen för museimyndigheterna" (Statskontoret, 2021:15) lyft fram flera slutsatser som är viktiga att ha med inför beredningen av frågan om en sammanslagning av Kulturrådet och Konstnärskommittén. I nämnda rapport framhålls att det i varje specifikt fall måste göras en analys av huruvida fördelarna med den valda organisationsstrukturen överväger nackdelarna. I rapporten framhåller Statskontoret att regeringen bör belysa alla tänkbara konsekvenser, både positiva och negativa. En huvudfråga är i detta sammanhang att syftet och motiven för omstruktureringen är tydliga. Vad gäller sammanslagningar inom museiområdet var önskemål om att rationalisera, effektivisera och samordna verksamheter ett av flera bakomliggande motiv för regeringen att lägga samman museer och verksamheter i större organisationer. I flera fall har dock myndigheterna åskat om mer resurser åren efter omstruktureringen, med hänvisning till att myndigheten har svårt att klara det breddade uppdrag som omstruktureringen har medfört.

Statskontoret lyfter även fram att det är väsentligt att ta hänsyn till behovet av långsiktighet och den påfrestning det innebär för en myndighet att omorganiseras. En större omorganisation kräver att myndigheten tydligt behöver prioritera förändringsarbetet, vilket kan innebära att myndigheten får acceptera en något lägre takt i kärnverksamheten under en period.

Konstnärskommittén ser det som väsentligt att lärdomarna från Statskontorets rapport tas med i en riskbedömning om en sammanslagning av Kulturrådet och Konstnärskommittén. Inte minst på grund av de stora utmaningar kulturlivet står inför och det ansträngda budgetläge som förväntas fortsatt råda under kommande år.

Tidigare erfarenheter visar dessutom att det är resurskrävande med större organisationsförändringar vilket ytterligare talar för att regeringen bör avvakta

med ett sådant beslut och göra en bredare analys av organisationsstrukturen inom kulturpolitikens område. En sådan analys kan visa på andra möjligheter inom myndighetsstrukturen som stärker det konstnärspolitiska perspektivet inom kulturpolitiken.

4.2. Bedömning av verksamhetsmässiga konsekvenser

I detta avsnitt beskrivs myndigheternas bedömningar av de verksamhetsmässiga konsekvenserna av ett inordnade av Konstnärsnämnden i Kulturrådet.

De två myndigheterna gör på ett övergripande plan olika bedömningar av fördelarna och nackdelarna med att myndigheternas uppgifter läggs samman. Kulturrådet ser i högre grad till möjligheterna till kvalitetsförbättringar. Konstnärsnämnden bedömer i sin tur i högre grad risker för negativ påverkan på verksamheten på kort och lång sikt.

I nedanstående avsnitt beskrivs hur myndigheternas olika verksamhetsområden skulle kunna påverkas av en sammanslagning av myndigheterna. De huvudsakliga frågorna handlar om vilka verksamhetsområden som gynnas, alternativt missgynnas av ett inordnande av Konstnärsnämnden i Kulturrådet. Andra frågor som besvaras är inom vilka specifika områden det finns potential för kvalitetsförbättringar eller det omvända genom sammanslagningen. I de fall myndigheterna gör olika bedömningar framgår det av texten.

Konsekvenser av en samordnad bidrags- och stipendieverksamhet

Båda myndigheterna fördelar statliga bidrag. Konstnärsnämnden fördelar även ersättningar i form av stipendier till konstnärer, som del av sin verksamhet. Kulturrådets fördelning av bidrag syftar till att främja konstnärlig utveckling och medverkar till att utveckla och trygga en infrastruktur som möjliggör ett kulturutbud i hela landet samt till nordiskt och internationellt utbyte och samverkan. Kulturrådets olika bidrag omfattar musik, teater, dans och annan scenkonst, litteratur och kulturtidskrifter, bild och form samt museer och utställningar, regional kulturverksamhet, bidrag som främjar internationellt utbyte och samverkan, urfolket samerna och övriga nationella minoriteters kultur samt det civila samhällets aktörer.

Konstnärsnämndens stipendier och bidrag syftar till att främja yrkesverksamma konstnärers möjligheter att bedriva, fördjupa och utveckla sitt konstnärliga arbete. Myndighetens stöd riktar sig till yrkesverksamma konstnärer inom bild och form, dans och cirkus, musik, film och teater i hela landet. Stöden omfattar även konstnärers internationella verksamhet. Kulturbryggan fördelar medel till nyskapande kultur inom ett antal olika programområden.

Kulturrådet gör bedömningen att bidrags- och stipendieverksamheten kan stärkas av en sammanslagning. De möjliga positiva konsekvenserna som Kulturrådet ser omfattar en ökad kvalitet i bidragsgivningen som helhet – det vill säga i Konstnärsnämndens och Kulturrådets totala bidragsgivning. Konstnärsnämnden ser snarare att flera finansieringskällor stärker konstnärers möjlighet till fritt skapande och därmed den konstnärliga friheten. Båda myndigheterna är eniga om att en sammanslagning på längre sikt skulle kunna

leda till minskade administrativa kostnader för bidragsgivningen. Dessa är dock förhållandevis små. Medan Kulturrådet framför allt ser möjliga positiva effekter av en sammanslagning, ser Konstnärsnämnden risker med en sådan förändring. Konstnärsnämnden förordar därför en utvecklad samverkan mellan de båda myndigheterna framför en sammanslagning för att uppnå ökad kvalitet i den samlade bidragsgivningen.

Kulturrådet gör bedömningen att kvaliteten i bidragsgivningen kan öka med det helhetsperspektiv som ett införande av Konstnärsnämndens verksamhet i Kulturrådet skulle ge, samt det ömsesidiga lärande om sektorns behov och förutsättningar som införandet kan medföra. Konstnärsnämnden ser dock att det finns risker med en sammanslagning som handlar om maktkoncentration, likriktning och negativa effekter för kulturpolitikens legitimitet vilket kan påverka kvaliteten i bidrags- och stipendieverksamheten på sikt (se avsnitt 4.1 för en redogörelse av myndigheternas bedömningar av möjliga konsekvenser). Redan i dag finns en samverkan mellan myndigheterna på olika nivåer vilket bidrar till ömsesidigt lärande som stärker kunskapen om kulturlivet i sin helhet.

För- och nackdelar med en samordnad främjandeverksamhet

Båda myndigheterna har ett brett främjandeuppdrag. Kulturrådet ska verka för kulturens utveckling och tillgänglighet genom att fördela och följa upp statliga bidrag och genom andra främjande åtgärder. Främjandeuppdraget utgår från det breda uppdraget att utveckla och tillgängliggöra kultur och kan handla om allt ifrån att ta fram kunskapsunderlag som kan användas i det syftet, att sprida kunskap som främjar kulturens utveckling och tillgängliggörande, att främja internationellt utbyte och samverkan, läsrämjande insatser, att representera staten i arbetet med kultursamverkansmodellen och framtagandet av avtal om upphovspersoners rätt till medverkans- och utställningsersättning som syftar till att främja konstnärers villkor med mera. En viktig del av Kulturrådets främjande arbete är specifikt inriktat på frågor som berör jämställdhet, mångfald, tillgänglighet, barnrätt och unga kopplat till möjligheten att delta i kulturlivet. Kulturrådet har även ett sektorsansvar för funktionshinderfrågor och för att främja lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet och könsuttryck. I detta sammanhang är det viktigt att betona att uppdragen både har ett utövarfokus och ett mottagarfokus- det ska vara möjligt att utöva och ta del av konst och kultur oavsett ovan nämnda perspektiv.

Konstnärsnämnden har ett främjandeuppdrag som på olika sätt tar sikte på att skapa förutsättningar för konstnärer att kunna utvecklas som konstnärer och vara yrkesverksamma. Konstnärsnämnden ska enligt instruktion integrera ett jämställdhets- och mångfaldsperspektiv samt ett internationellt och interkulturellt utbyte och samarbete i sin verksamhet vilket är del av den främjande verksamheten.

Konstnärsnämnden ska verka för konstnärers utveckling och förutsättningar till yrkesverksamhet. En viktig del av detta främjandearbete är de internationella programmen samt stipendie- och bidragsgivningen. Tillsammans med uppdraget att bevaka konstnärers ekonomiska och sociala villkor skapas integrerade insatser som syftar till att förbättra konstnärers villkor. En del av insatserna för att främja internationellt utbyte bygger på ett nära samarbete mellan myndigheterna

där de olika uppdragen gemensamt kan skapa kraftfulla insatser för internationalisering av konst- och kulturlivet.

Båda myndigheterna bedömer att det finns möjliga fördelar med en sammanslagen främjandeverksamhet. Det kan bidra till en stärkt kvalitet utifrån vissa aspekter, men Konstnärsnämnden ser också potentiella nackdelar med en sammanslagning. Konstnärsnämndens mindre organisation och närhet till konstnärerna gör att myndigheten snabbt kan ställa om insatser inom främjandearbetet för att möta konstnärernas behov vilket är en nyckel till framgångsrikt främjande. Främjandearbetet inom IASPIS och övriga internationella program görs i samverkan med en rad aktörer, både offentliga, föreningsdrivna och privata samt via ett eget praktiskt värdskap för konstnärer.

Kulturrådet delar inte Konstnärsnämndens bedömning utan ser att en sammanslagning kan skapa möjlighet till bättre samordning av verksamheten. En koncentration av resurser och kunskap på längre sikt kan utveckla det stöd som staten kan ge. Den nya organisationens samlade främjandearbete blir mer heltäckande och samråden med olika grupper stärks av en enad röst. Konstnärsnämnden ser dock fler fördelar med en samverkan med en mångfald av aktörer vilket kan ge bättre förutsättningar för en hög kvalitet i främjandearbetet.

Kulturrådet lyfter fram att en sammanslagning också kan stärka möjligheterna att nå målgrupper och etablera samarbeten med andra aktörer. En sammanslagning till en större myndighet kan föra med sig ökade resurser för och förbättrade möjligheter att föra ut konstnärsperspektivet. Kulturrådet bedömer att det skulle möjliggöra ett arbete med en samlad konstnärspolitik som innehåller flera aspekter i det ekosystem som detta utgör, det kan handla om såväl konstnärers möjligheter till arbete och försörjning, breddad rekrytering till högre utbildningar som fysiska förutsättningar för produktionslokaler, visningslokaler kopplat till stadsplanering och gestaltad livsmiljö med mera.

Samtidigt pekar Konstnärsnämnden på möjliga nackdelar med en samordnad främjandeverksamhet och en risk för att det konstnärspolitiska perspektivet försvagas i och med en sammanslagning (se avsnitt 4.1). En utökad samverkan mellan myndigheterna kan däremot vara en väg framåt för att uppnå en del av de nya möjligheter som Kulturrådet hänvisar till.

Konsekvenser för verksamheten kopplad till uppföljning, utredning och analys

Såväl Kulturrådet som Konstnärsnämnden har i dag funktioner för uppföljning, utredning och analys. Kulturrådet har i uppgift att följa upp statliga bidrag och kan utöver denna grunduppgift även få andra utredningsuppdrag från regeringen som kan beröra olika frågor inom kulturområdet. Därutöver har Kulturrådet i uppdrag att ta fram, utveckla och sprida statistik om kulturskolan samt att ansvara för kunskapsinsamling, följa relevant forskning och identifiera utvecklingsbehov inom det läsfrämjande arbetet.

Konstnärsnämnden ska kontinuerligt följa och kartlägga konstnärers ekonomiska och sociala villkor. Utrednings- och analysuppdraget består bland annat i att bevaka skatte- och trygghetssystemens utformning i förhållande till konstnärers

yrkesutövning. Inom regeringsuppdraget att främja konstnärers villkor inom kulturella och kreativa branscher arbetar myndigheten bland annat med att stärka konstnärers möjligheter som egenföretagare. I uppdraget ingår även stöd och rådgivning riktat till konstnärer i frågor om skatte- och trygghetssystemen, företagande samt upphovsrätt. Konstnärsnämnden har även i uppdrag att uppmärksamma konstnärers utsatthet för hot, våld och trakasserier. Utrednings- och analysarbetet förutsätter en kontinuerlig samverkan med myndigheter och andra aktörer på nationell och regional nivå.

Båda myndigheterna ser att en sammanslagning potentiellt kan förstärka uppföljning, utredning och analys, med en bredare blick över hela kulturpolitiken. I och med sammanslagningen kan erfarenheter och kompetens från de två myndigheterna tillsammans stärka kvaliteten i framtida utrednings- och analysarbete. Samtidigt skiljer sig de två myndigheternas uppdrag åt i dag. För att säkerställa en bibehållen konstnärspolitisk kvalitet i en ny organisation måste utrednings- och analysverksamheten behålla fokus även på de aspekter av konstnärers villkor som påverkas av beslut som ligger utanför kulturpolitiken. Även arbetsmarknads-, näringslivs-, skattepolitiska frågor (med flera) påverkar konstnärer och därmed den konstnärliga friheten och måste därför även framgent ingå i det kunskapsuppbyggande bevaknings- och analysuppdraget.

Konsekvenser för myndigheternas nordiska och internationella samarbete

I dag har båda myndigheterna uppdrag att delta i nordiskt och internationellt samarbete. Kulturrådet har uppdrag att främja nordiskt och internationellt utbyte och samverkan inom kultursektorn. Det innefattar att främja kulturellt och konstnärligt samarbete mellan länder, främja kulturell mångfald och öka internationell förståelse för svensk kultur.

I Konstnärsnämndens kunskapsuppdrag att främja konstnärers sociala och ekonomiska villkor ingår även att bevaka dessa frågor utifrån ett nordiskt och internationellt perspektiv. Till det kommer de internationella programmens direkta insatser för konstnärernas internationalisering.

Båda myndigheterna bedömer att en sammanslagning skulle kunna ge möjlighet till bättre samordning och stärkta förutsättningar för att kunna representera hela fältet beträffande kontakter inom internationella organisationer. De två organisationernas samlade kunskap och erfarenheter inom området kan stärka kvaliteten i det framtida arbetet. Det gäller både inom institutioner som Unesco och inom ramen för myndigheternas respektive Sida-finansierade projekt. I dag är, som tidigare har nämnts, delar av det internationella arbetet överlappande. Den internationella verksamheten inom kultursektorn behöver i högre grad bygga på lärdomar från båda myndigheternas erfarenheter.

Den internationella verksamheten skulle inom vissa områden gynnas av den samordning som en sammanslagning skulle kunna innebära. I många länder samlas den verksamhet som Kulturrådet och Konstnärsnämnden ansvarar för i en myndighet. Kontakten med andra internationella organisationer kan förenklas om organisationernas ansvar och uppdrag är mer likartade. Organiseringen inom kulturpolitikens område ser emellertid olika ut i olika länder. Konstnärsnämndens internationella samarbetspartners kan ibland finnas inom Kulturråds-liknande

organisationer men lika ofta inom departementstrukturer, fristående stiftelser eller akademien. Så vitt Konstnärsnämnden erfar finns på många håll i världen en stor pluralism av aktörer som hanterar både stipendier till konstnärer, internationellt främjandearbete och kunskapsuppdrag om konstnärspolitiska frågor. Den sammanhållna struktur för insatser riktade mot konstnärer som finns i Sverige är i många delar unik och är, bedömer Konstnärsnämnden, grunden för den internationellt sett starka konstnärspolitiken som omfattar betydligt fler insatser än ersättningsystem i form av stöd och bidrag till målgruppen konstnärer. Kulturrådets bild är att det är vanligt att kulturråd i andra länder både fördelar stöd till konstnärer och till kulturverksamheter. Samtliga kulturråd (Arts Councils) som Kulturrådet för en dialog med inom ramen för the International Federation for Arts Councils and Culture Agencies (IFACCA) arbetar mot båda målgrupperna konstnärer och kulturverksamheter.

Konstnärsnämnden ser en möjlig potential i att det konstnärspolitiska perspektivet efter en sammanslagning kan bli representerat på fler platser och i fler sammanhang på policynivå. Samtidigt betonar myndigheten också risken för att det konstnärspolitiska perspektivet hamnar i skymundan. Väsentliga vinster skulle kunna uppnås genom ökad samverkan mellan de två myndigheterna. Som framgår av avsnitt 4.1 så gör Kulturrådet i stället bedömningen att det konstnärspolitiska perspektivet skulle kunna främjas om Konstnärsnämndens verksamhet inordnas i Kulturrådet genom att kunna föras in i fler kulturpolitiska sammanhang.

Konstnärsnämndens internationella främjandeverksamhet inom IASPIS och övriga internationella program är i stora delar operativ och bedrivs många gånger i samarbete med konstnärdrivna verksamheter som i andra länder är placerade utanför myndighetsstrukturerna. Konstnärsnämnden bedömer att det finns en risk att dessa delar av de konstnärspolitiska insatserna försvagas och förlorar möjligheten att följa fältets behov av snabba och riktade insatser om de blir del av en större myndighet.

4.3. Bedömning av ekonomiska konsekvenser

I detta avsnitt beskrivs myndigheternas bedömningar av de ekonomiska konsekvenserna av att Konstnärsnämnden inordnas i Kulturrådet.

Avseende ekonomiska konsekvenser för myndigheternas personalkostnader bedöms vissa effektiviseringar kunna uppnås då vissa roller inom respektive myndighet överlappar. Detta gäller framför allt vissa roller på ledningsnivå. Avseende lokalbehov bedömer Kulturrådet att de anställda vid Konstnärsnämnden kan inrymmas i Kulturrådets nuvarande lokaler i Filmhuset. Konstnärsnämndens lokaler inrymmer dock delar av verksamheten i form av residensprogrammets ateljéer inom IASPIS samt dansstudion inom det internationella dansprogrammet vilka inte kan inrymmas i Kulturrådets nuvarande lokaler. Hur dessa delar av verksamhetens lokalbehov hanteras i samband med att Kulturrådets och Konstnärsnämndens uppgifter läggs samman påverkar de ekonomiska konsekvenserna avseende lokalkostnader.

På lång sikt kan vissa effektiviseringar förväntas avseende administrativa och juridiska tjänster – bland annat till följd av att några av de tjänster som i dag upphandlas av Konstnärsnämnden kan hanteras av befintlig personal inom

Kulturrådets nuvarande organisation. Detta gäller också vissa minskade avgifter till Statens servicecenter och eventuellt minskade kostnader för IT-system. På kort sikt förväntas dock de administrativa kostnaderna öka till följd av åtaganden såsom utveckling av webbplats samt flytt av arkiv, ärendehantering och migrering av data och så vidare. De effektiviseringar som kan göras på längre sikt handlar snarare om att befintliga medel kan användas på mer ändamålsenliga sätt än att besparingar kan göras.

Bedömning av långsiktiga ekonomiska konsekvenser avseende personal och lokaler

Kulturrådets personalkostnader uppgick under 2023 till 89,7 miljoner kronor. Myndigheten har 105 anställda. Konstnärsnämndens personalkostnader uppgick under 2023 till 30,8 miljoner kronor. Antalet anställda vid myndigheten uppgår till 37 individer inklusive chefer. Sammantaget uppgår båda myndigheters personalkostnader till ungefär 120,5 miljoner kronor. Antalet anställda vid myndigheterna uppgår totalt till ungefär 142 personer.

Beroende på utformningen av en ny organisation bedömer myndigheterna att det finns vissa möjligheter till effektivisering genom minskade personal- och konsultkostnader, vilket utvecklas nedan. Storleken på denna potentiella kostnadseffektivisering är beroende på utformningen av den nya organisationen och den kommer snarare möjliggöra en mer ändamålsenlig användning av medel än en besparing. På operativ nivå, innefattandes roller såsom handläggare, administratörer, personal inom IT, ekonomi, HR och utredare, bedömer myndigheterna att det inte finns överlappningar och att kostnadsminskningar därför inte är möjliga. De kostnadseffektiviseringar som finns på den operativa nivån är kopplade till de tjänster inom exempelvis it-support, juridik och upphandling som Konstnärsnämnden i dagsläget upphandlar.

Eftersom konsekvenserna för den totala personalstyrkan till följd av inordnandet förväntas bli relativt små bör utgångspunkten för planering av lokaldimensionering baseras på det nuvarande antalet anställda vid båda myndigheterna. I Konstnärsnämndens lokalbehov ingår emellertid även lokaler för IASPIS och det internationella dansprogrammets residensverksamheter och publika program. Det medför särskilda behov av utformning på lokalerna för att verksamheten ska kunna bedrivas utan försämrad kvalitet.

Myndigheternas totala hyreskostnad uppgår årligen till ungefär 14,2 miljoner kronor. Kulturrådets bashyra uppgår till 7 miljoner kronor, där myndighetens nuvarande hyresavtal sträcker sig till februari 2030. Konstnärsnämndens bashyra uppgår till 7,2 miljoner kronor, varav 4,3 miljoner kronor rör förvaltningen och resterande rör IASPIS och internationella dansprogrammet, där det nuvarande avtalet sträcker sig till september 2025. Kulturrådet bedömer att myndighetens nuvarande lokaler har kapacitet för en utökning av personalstyrkan motsvarande antalet anställda hos Konstnärsnämnden. Dock ryms inte den verksamhet som bedrivs inom IASPIS och det internationella dansprogrammet. De långsiktiga ekonomiska konsekvenserna av sammanslagningen beror således på hur dessa verksamheter hanteras. Här gör Konstnärsnämnden bedömningen att en separation av IASPIS och det internationella dansprogrammet från övriga internationella program samt myndighetens uppdrag i sin helhet innebär stora risker för kvalitetsförluster för det samlade konstnärspolitiska uppdraget.

Kulturrådet konstaterar att IASPIS och det internationella dansprogrammet behöver hanteras på ett sätt som bibehåller kvaliteten i verksamheten och att det krävs mer tid för att hitta en ändamålsenlig lösning än vad som ryms inom ramen för det här uppdraget.

Bedömning av långsiktiga ekonomiska konsekvenser avseende administration och upphandling

Vad gäller långsiktiga konsekvenser för administrativa kostnader finns viss potential till samordning och effektivisering. Båda myndigheterna använder Statens Servicecenter (SSC) som leverantör och utförare av vissa administrativa tjänster. Konstnärsnämndens kostnader för tjänster som tillhandahålls av SSC beräknas uppgå till 1 366 000 kronor under 2024. Detta innefattar fasta kostnader om 492 000 kronor samt tillkommande rörliga kostnader motsvarande 874 000 kronor. Kulturrådet använder SSC:s tjänster i något mindre utsträckning än Konstnärsnämnden. Myndighetens totala kostnader för SSC:s tjänster beräknas till ungefär 855 000 kronor under 2024, varav 282 000 kronor avser fasta kostnader och 573 000 kronor avser rörliga kostnader.

Myndigheterna ser vissa besparingsmöjligheter i det fall myndigheternas uppgifter läggs samman avseende de tjänster som tillhandahålls av SSC. Båda myndigheterna använder SSC:s tjänster avseende lönehantering och E-handel. Kostnaderna för dessa tjänster uppgår till totalt 282 000 kronor för respektive myndighet. Vid en sammanslagning kan denna summa således betraktas som en besparingsmöjlighet. Därutöver finns också fasta kostnader för ekonomisystem motsvarande 210 000 kronor, vilka skulle kunna ses som ytterligare en potentiell kostnadseffektivisering där medel kan omfördelas till kärnverksamhet.

Förutom besparingar avseende fasta kostnader finns även potential till besparingar för de rörliga kostnaderna för vissa redovisningstjänster. Utifrån ett antagande om att Kulturrådets rörliga kostnader för tjänster som tillhandahålls av SSC vid en sammanslagning ökar proportionellt till ökningen av antalet anställda (alltså motsvarande en tredjedel av nuvarande kostnader), samt att Konstnärsnämndens nuvarande rörliga kostnader inte belastar den nya organisationen, uppgår nettoförändringen avseende rörliga kostnader till en besparing på ungefär 108 000 kronor.² Sammantaget uppgår de årliga besparingarna i dessa ovanstående poster gentemot SSC till ungefär 600 000 kronor.

Konstnärsnämnden outsourcar i dag några administrativa tjänster; upphandlingskompetens, it-support samt juridisk kompetens, totalt motsvarande 220 000 kronor år 2023. Eftersom motsvarande kompetenser i dag finns inom Kulturrådets organisation kan det finnas möjligheter till vissa kostnadsminskningar även om Kulturrådets personella resurser inom dessa områden skulle behöva förstärkas vid en organisationsförändring. Det finns även potential till minskade kostnader till följd av att endast ett ansökningssystem för

² Kulturrådet bedömer inte att en utökad personalstyrka motsvarande antalet anställda hos Konstnärsnämnden kommer innebära behov av ytterligare administrativa resurser för att hantera dessa tjänster.

bidrag och stöd förväntas behövas inom den nya organisationen. Ett gemensamt system kräver dock utveckling/anpassning av ett sådant, vilket medför kostnader.

Förutom minskade kostnader för outsourcade upphandlingstjänster bedömer Kulturrådet och Konstnärsnämnden att en gemensam, större organisation innebär bättre förutsättningar för förhandling vid upphandlingar. Förutsättningarna förbättras genom att organisationen blir större och därmed ges en bättre förhandlingsposition gentemot aktörer som erbjuder de tjänster som upphandlas. Konstnärsnämnden framhåller dock att gemensam upphandling kan göras även i samverkan och förutsätter inte en gemensam organisation. En större organisation kan dock stärka förutsättningarna för att upphandlingar sker genom effektiva rutiner och processer.

Förutsättningarna för att uppnå högre effektivitet vid upphandlingar beror dock på vilken typ av upphandling som genomförs. Störst effektivitet kan förväntas uppnås vid upphandlingar där kostnaden blir lägre per anställd, såsom exempelvis mängdrabatt vid abonnemangslösningar eller tjänster med en viss fast kostnad oavsett storlek på utförandet. Effektivisering kan inte förväntas i samma utsträckning inom upphandlingar av tjänster vars förväntade kostnad per anställd inte påverkas av organisationens storlek, vilket exempelvis är fallet för tjänster vars prissättning baseras på en fast licenskostnad per användare.

Bedömning av tillkommande kostnader på kort sikt

På sikt kan det enligt ovan ske vissa effektiviseringar som innebär att en större del av anslaget kan användas till myndighetens kärnverksamhet. Kulturrådet och Konstnärsnämnden bedömer dock att vissa ökade kostnader kommer tillkomma på kort sikt till följd av att Konstnärsnämndens och Kulturrådets uppgifter läggs samman. Dessa kortsiktiga kostnadsökningar innefattar exempelvis:

- SSC:s debiteringar för sammanföring av löneadministration och redovisning.³
- IT-system: Migrering av data, uppbyggnad av integrationer och strukturer, samt användandet av konsulter för olika system.
- Hantering av arkiv-material och arkivplaner.
- Eventuella ombyggnationer och lokalbyte.
- Extra HR-stöd kring arbetsrättsliga och andra personalfrågor inklusive exempelvis insatser för att hantera eventuellt kompetenstapp, personalvårdande frågor och arbete med organisationskultur.
- Varumärkes- och andra kommunikationsfrågor.
- Facklig tid

Vid en sammanslagning krävs kostnadstäckning för de kostnader som därmed uppstår. För att täcka kostnaderna för ovanstående poster behövs 10 miljoner kronor att använda under 2025–2026.

³ Dessa debiteringar sker på timbasis.

4.4. Bedömning av personella och organisatoriska konsekvenser

I detta avsnitt beskrivs myndigheternas bedömningar av de personella och organisatoriska konsekvenserna av att Kulturrådets och Konstnärsnämndens uppgifter läggs samman.

Kulturrådet och Konstnärsnämnden gör olika bedömningar av konsekvenser för kompetensförsörjningen på lång sikt. Kulturrådet ser möjligheter att inordnandet kan stärka kompetensförsörjningen medan Konstnärsnämnden ser risker för att inordnandet i synnerhet på kort sikt kan försvaga kompetens inom det konstnärspolitiska området. Båda myndigheterna är överens om att processen inför inordnandet kan medföra risk för ökad personalomsättning.

Båda myndigheterna är eniga om att myndigheten fortsatt ska vara en styrelsemyndighet samt att en ny styrelse behöver tillsättas som representerar verksamheternas målgrupper och verksamhetsområden.

Konsekvenser för kompetensförsörjningen

Båda myndigheterna ser att sammanslagningen kan påverka kompetensförsörjningen på kort och lång sikt. På kort sikt bedömer båda myndigheterna att det finns en risk för att personalomsättningen blir högre än normalt under implementeringen av organisationsförändringen och risk finns att nyckelkompetens förloras. En organisationsförändring av detta slag med en utdragen beslutsprocess påverkar de anställda som kan uppleva osäkerhet och stress. Detta är i sig faktorer som riskerar att leda till att personal lämnar organisationen eller till en ökad sjukskrivning. Konstnärsnämndens medarbetare är över lag oroliga för att det konstnärspolitiska uppdraget försvagas vid en sammanslagning. Myndigheterna bedömer att den eventuella stress och oro som följer i väntan på ett beslut om en eventuell organisationsförändring ställer krav på myndigheternas respektive ledningar att ha en tydlig dialog med medarbetarna om processen och kommer kräva extra HR- och kommunikationsinsatser både i väntan på och efter ett eventuellt regeringsbeslut i frågan. Givet att det fattas ett beslut om sammanslagning krävs att det avsätts tid åt dialog och ömsesidigt lärande mellan personalgrupperna.

Bilden av konsekvenserna på längre sikt skiljer sig åt mellan de två myndigheterna. Kulturrådet ser att sammanslagningen på längre sikt kan bidra till en stärkt kompetensförsörjning. Slutsatsen grundar sig på tre argument. För det första kan en större organisation ge tillgång till andra resurser som kan stärka och komplettera den befintliga kompetensen. För det andra kan en sammanslagning möjliggöra lärande och kunskapsutbyte mellan olika delar av organisationen, vilket kan leda till nya insikter om behov av insatser som kan bidra till de kulturpolitiska målen och en ökad kompetens inom olika områden. För det tredje kan en större myndighet erbjuda möjlighet till intern rörlighet på ett annat sätt än en liten och kan därför stärka myndighetens attraktionskraft som arbetsgivare.

Konstnärsnämnden ser också fördelar med intern rörlighet, utveckling för medarbetarna och ökat kunskapsutbyte. Samtidigt ser Konstnärsnämnden en risk för att kompetensen inom det konstnärspolitiska området minskar över tid. En väsentlig del av Konstnärsnämndens medarbetare har god kännedom om

förutsättningarna för konstnärligt arbete, utifrån tidigare erfarenheter. De personer som vill arbeta med frågor där konstnärer står i fokus kan känna sig mindre attraherade av att arbeta på en större myndighet med ett bredare uppdrag och en risk finns att de lämnar organisationen och att den konstnärspolitiska kompetensen därmed försvagas. Konstnärsnämnden bedömer att det inte är lika självklart för en myndighet med ett bredare uppdrag att attrahera ny personal med liknande kompetens.

Utformning av styrning och ledningsform vid en sammanslagning

Kulturrådet och Konstnärsnämnden bedömer båda att den nya organisationen efter att myndigheternas uppgifter har lagts samman fortsatt bör vara en styrelsemyndighet samt att regeringen bör säkra att styrelsens ledamöter tillsammans representerar den kunskap som krävs givet myndigheternas uppgifter och uppdrag samt har kunskap och kompetens i styrelsearbete. Konstnärsnämndens styrelse består i dag till del av yrkesverksamma konstnärer, vilket innebär att styrelsen har kompetens i dessa frågor. Kompetenserna i Kulturrådets styrelse speglar myndighetens nuvarande uppgifter och omfattar även yrkesverksamma konstnärer.

Hantering av särskilda organ

Enligt instruktionen har Kulturrådet tre särskilda organ; Samverkansrådet som samordnar de nationella kulturpolitiska intressena inom ramen för kultursamverkansmodellen, Jury för Astrid Lindgren Memorial Award samt ett läsråd med uppdrag att samla och samordna kring barns och ungas läsning. Konstnärsnämnden har enligt sin instruktion två särskilda organ; Sveriges Bildkonstnärsfond samt Kulturbryggan (se avsnitt 0 samt 0).

Myndigheterna bedömer att det i ett inordnande av Konstnärsnämndens verksamhet i Kulturrådet inte finns anledning att förändra utformningen av eller inriktningen på de särskilda organen. Formuleringarna om Konstnärsnämndens särskilda organ i myndighetens nuvarande instruktion bör föras över till den nya instruktionen i samband med en sammanslagning. Det är väsentligt att intentionerna för de särskilda organen behålls intakta.

4.5. Lokalbehov

Båda myndigheterna är eniga om att IASPIS och internationella dansprogrammets verksamheter förutsätter särskilda lokaler, vilket innebär att Konstnärsnämndens verksamhet som helhet inte kan flyttas till Kulturrådets nuvarande lokaler. Konstnärsnämnden bedömer att en splittrad lokalisering riskerar att medföra stora kvalitetsförluster för det samlade konstnärspolitiska uppdraget. Kulturrådet delar inte den bedömningen eftersom en dialog med IASPIS och internationella dansprogrammet kan föras även om verksamheterna inte delar lokal. I övrigt bedömer Kulturrådet att Konstnärsnämndens personal i dagsläget kan inrymmas i Kulturrådets lokaler.

Kulturrådet bedömer att myndighetens nuvarande lokaler i dag har kapacitet för en utökning av personalstyrkan motsvarande antalet anställda hos Konstnärsnämnden. Kapacitet finns vad gäller arbetsplatser samt andra

utrymmen såsom matsal och mötesrum. Kulturrådets nuvarande lokalyta uppgår till 2040 kvadratmeter vilket i dagsläget motsvarar ungefär 19 kvadratmeter per anställd vid myndigheten. Om Kulturrådets personalstyrka utökas med motsvarande antalet individer som i dag är anställda vid Konstnärsnämnden skulle antalet kvadratmeter per anställd uppgå till ungefär 14 kvadratmeter per medarbetare. Även tekniska förutsättningar såsom trådlösa nätverk är dimensionerade på ett vis som uppfyller kraven vid en utökad personalstyrka.

Konstnärsnämndens lokaler inrymmer även annat än kontor. Lokalytan används till IASPIS och internationella dansprogrammets residensprogram. Det innebär att det finns flera ateljéer och en dansstudio, särskilt utformade för konstnärlig verksamhet. Residensprogrammet har också gemensamma ytor, som kök och rum för sociala aktiviteter, som är tillgängliga för residensstipendiaterna dygnet runt. IASPIS har också en publik verksamhet, som ofta sker i ett särskilt projektrum som kan rymma både seminarier och konstnärliga program. Dessa verksamheter kan inte inrymmas i Kulturrådets nuvarande lokaler i Filmhuset. Om Konstnärsnämnden ska flytta till Kulturrådets lokaler behöver en lösning för ovanstående verksamheter utredas. Utformningen av denna lösning påverkar storleken på de ekonomiska konsekvenserna för lokalkostnader efter en sammanslagning.

5. Behov av författningsändringar

Den nya förordningen och instruktionen efter en organisationsförändring bör i huvudsak omfatta samma innehåll som förordning (SFS 2007:1199) med instruktion för Konstnärsnämnden och förordning (SFS 2012:515) med instruktion för Statens kulturråd.

En ny förordning och instruktion för två befintliga verksamheter kräver förenklningar. Det är inte ändamålsenligt att överföra allt som framgår av respektive myndighets nuvarande instruktioner i oförändrad form till den nya instruktionen. Konstnärsnämnden och Kulturrådet anser emellertid att det är av stor vikt att det tydligt anges i den nya instruktionen att myndigheten ska ha i uppdrag att främja både kulturens utveckling och tillgänglighet med utgångspunkt i de kulturpolitiska målen och konstnärers möjligheter att utveckla sitt konstnärskap och verka för konstnärlig utveckling samt främja nyskapande kultur. Myndigheterna bör involveras i arbetet med framtagande av ny instruktion.

En sammanslagning medför att ändringar behöver göras även i en rad andra författningar. Nedan listas de författningar som behöver ändras om sammanslagningen innebär att Konstnärsnämnden upphör som egen myndighet. I det fall organisationsförändringen medför ett namnbyte för Kulturrådet berörs också Kulturrådets nuvarande förordningar.

Lagen (1991:1559) med föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens områden

Lag (1998:676) om statlig ålderspensionsavgift

Socialförsäkringsbalk (2010:110)

Författningssamlingsförordning (SFS 1976:725)

Förordning (SFS 1976:504) om inkomstgarantier för konstnärer

Förordning (SFS 1982:600) om Sveriges bildkonstnärsfond

Förordning (SFS 1996:1515) med instruktion för Regeringskansliet

Förordning (SFS 1998:1512) om statliga ålderspensionsavgifter med mera

Förordning (SFS 2009:907) om miljöledning i statliga myndigheter

Förordning (SFS 2011:317) om statsbidrag till nyskapande kultur

Förordning (SFS 2015:665) om statliga myndigheters användning av SSC:s tjänster

Förordning (SFS 2019:1269) om statsbidrag till konstnärer

6. Referenslista

Myndigheten för kulturanalys (2021)

"Så fri är konsten, Den kulturpolitiska styrningens påverkan på den konstnärliga friheten", <https://kulturanalys.se/publikation/sa-fri-ar-konsten>

Prop. 1975/76:135

Proposition "Om den statliga kulturpolitiken",
https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/proposition/om-den-statliga-kulturpolitiken-3_fz03135

Prop. 2009:10:3

Proposition "Tid för kultur", <https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/proposition/2009/09/prop.-2009103>

SFS 1976:504

Förordning om inkomstgarantier för konstnärer,
https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/forordning-1976504-om-inkomstgarantier-for_sfs-1976-504

SFS 1976:725

Författningssamlingsförordning, https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/forfattningssamlingsforordning-1976725_sfs-1976-725

SFS 1982:600

Förordning om Sveriges bildkonstnärsfond,
https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/forordning-1982600-om-sveriges_sfs-1982-600

SFS 1991:1559

Lag med föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens områden, https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/lag-19911559-med-foreskrifter-pa_sfs-1991-1559

SFS 1996:1515

Förordning med instruktion för Regeringskansliet,
https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/forordning-19961515-med-instruktion-for_sfs-1996-1515

SFS 1998:1512

Förordning om statliga ålderspensionsavgifter med mera,
https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/forordning-19981512-om-statliga_sfs-1998-1512

SFS 1998:676

Lag om statlig ålderspensionsavgift, https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/lag-1998676-om-statlig-alderspensionsavgift_sfs-1998-676

SFS 2007:1199

Förordning med instruktion för Konstnärsnämnden, https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/forordning-20071199-med-instruktion-for_sfs-2007-1199/

SFS 2009:907

Förordning om miljöledning i statliga myndigheter, https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/forordning-2009907-om-miljoledning-i-statliga_sfs-2009-907

SFS 2010:110

Socialförsäkringsbalk, https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/socialforsakringsbalk-2010110_sfs-2010-110

SFS 2011:317

Förordning om statsbidrag till nyskapande kultur, https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/forordning-2011317-om-statsbidrag-till_sfs-2011-317

SFS 2012:515

Förordning med instruktion för Statens kulturråd, https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/forordning-2012515-med-instruktion-for-statens_sfs-2012-515

SFS 2015:665

Förordning om statliga myndigheters användning av Statens servicecenters tjänster, https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/forordning-2015665-om-statliga-myndigheters_sfs-2015-665

SFS 2017:926

Förordning om ändring i förordningen (2007:1199) med instruktion för Konstnärsnämnden, https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/forordning-20071199-med-instruktion-for_sfs-2007-1199

SFS 2019:1269

Förordning om statsbidrag till konstnärer, https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/forordning-20191269-om-statsbidrag-till_sfs-2019-1269/

Skr. 2020/2021:109

Skrivelsen "Politik för konstnärers villkor",
<https://www.regeringen.se/contentassets/f5a667ee00c142bb9ec13d8f3059b263/politik-for-konstnarers-villkor-skr.-202021109.pdf>

SOU 2003:21

"Konstnärerna och trygghetssystemen", <https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/statens-offentliga-utredningar/2003/03/sou-200321/>

SOU 2009:16

Betänkande av Kulturutredningen, <https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/statens-offentliga-utredningar/2009/02/sou-200916>

SOU 2018:23

"Konstnär - oavsett villkor?" <https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/statens-offentliga-utredningar/2018/03/sou-201823/>

Statskontoret (2021:15)

"En analys av organisationsstrukturen för museimyndigheterna",
<https://www.statskontoret.se/publicerat/publikationer/publikationer-2021/en-analys-av-organisationsstrukturen-for-museimyndigheterna>